

BIBLIOGRAPHIE

Abréviations :

- CTHS : Comité des travaux historiques et scientifiques.
 DKNVS : Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.
 NIKU : Norsk Institutt for Kulturminneforskning.
 NTNU : Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet
 (Université norvégienne de science et technologie).
 Norw. Arch. Rev. : Norwegian Archaeological Review.
 UBAS : Universitet i Bergen Arkeologiske Skrifter.

- ABRAHAMSEN J., JAKOBSEN N. K., DAHL E.,
 KALLIOLA R., WILBORG L., & PIHLSON L.
 (1977) – Naturgeografisk regioninndeling av Norden.
Nordiska Utredningar B, 1977 (34) :1-137.
- ADAMS W. Y. & ADAMS E. W. (1991) – *Archaeological
 Typology and Practical Reality. A Dialectical Approach to
 Artifact Classification and Sorting*. Cambridge University
 Press, Cambridge, 427 p.
- ANDERSEN B. G. (1979) – The deglaciation of Norway
 15.000-10.000 B.P. *Boreas* 8 : 79-87. Francis & Taylor (ed.),
 Oslo.
- ANDERSEN S. H. (1995) – Coastal adaptation and maritime
 exploitation in Late Mesolithic Denmark – with special
 emphasis on the Limfjord region. In : A. Fischer (ed.) *Man
 and Sea in the Mesolithic*. Oxbow Books, p.40-66.
- ANDERSEN S., CULLBERG C., REX K. & WIGFORSS
 J. (1975) – Sorteringsschema för kärn – och skivvyksor av
 flinta. *Antikvariskt arkiv* 58. Stockholm.
- ANDERSEN B. G., BOEN F., NYDAL R., RASMUSSEN
 A. & VALLEVIK P.N. (1981) – Radiocarbon Dates of
 Marginal Moraines in Nordland, North Norway. *Geografiska
 Annaler. Series A. Physical Geography* 63 (3/4) :155-160.
- ANDERSSON B. (2004) – *Dokumentation av hällristningar,
 Laxforsen. RAÄ 332. Nordmaling sn & kn. Västerbottens län.*
 Västerbottens museum/Updragsverksamheten, Umeå.
- ANDERSSON B. & SANDÉN E. (2005) – *Skogens kulturarv i
 Västerbottens kustland 2004, Antikvarisk Rapport* [en ligne].
 Arkeologisk Rapport, Västerbottens museum/updragsverk-
 samheten, Umeå, 34 p. [réf. du 23 avril 2007]. Disponible
 sur l'internet : <[http://www.vasterbottensmuseum.se/
 avd-2/assets/files/SoH%20rap2004kopia.pdf](http://www.vasterbottensmuseum.se/avd-2/assets/files/SoH%20rap2004kopia.pdf)>.
- ANDREASSEN R. L. (1985) – *Yngre steinalder på Sorøy. Økonomi
 og smfunn 4000-1000 f.Kr.* Magistergradsavhandling i
 arkeologi (Mémoire de Master en archéologie), Universitet
 i Tromsø.
- ANDREASSEN R. L. (1988) – Yngre Steinalder i vest-Finmark.
 Nye Resultater-nye perspectiver. In : L. Marstrander (ed.)
*Ervervstrategier i Norge i yngre steinalder. Forskningsstatus
 anno 1986*. Riksantikvarens Rapporter 17, Akademisk
 Forlag, Øvre Ervik.
- ANISIMOV A. (1963) – Cosmological concept of the people
 in the north. In : H. Michael (ed.) *Studies in Siberian
 shamanism*. Toronto, 229 p.
- AVERBOUH A & CHRISTENSEN M. (org) – 2006. *Cours
 3 : l'approche technologique 1, Les techniques et leurs stigmates*.
 Fascicule de TECHNOS, Technologie de la matière
 osseuse travaillée en Préhistoire. Atelier de CNRS, Oléron
 15-20 mai 2006, Université Paris 1, CNRS, Université de
 Provence, p. 25-27.
- AZEMA M. (2003) – *La représentation du mouvement dans l'art
 paléolithique de la France*. Thèse de doctorat. Université de
 Provence, Faculté des lettres et sciences humaines, 3 vol.
 (473, 291, 337 p.).
- BAKKA E. (1973) – Om alderen på veideristningane. *Viking*
 37 :151-187. Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo.
- BAKKA E. (1975) – Geologically dated rock car-
 vings at Hammer near Steinkjer in Nord-Trøndelag.
Arkeologisk Skrifter Historisk Museum Universitet i Bergen
 2 :7-48.
- BAKKA E. (1988) – *Helleristningane pa Hammer i Beitstaden,
 Steinkjer, Nord-Trøndelag*. Rapport Arkeologisk Serie
 1988 :7. DKNVS Museet, Trondheim, 41 p.
- BAKKA E. & GAUSTAD F. (1975) – *Helleristningsundersøkels
 er1974 i Beistad, Steinkjer, Nord-Trøndelag*. Rapport arkeo-
 logisk Serie 1974 :8. Vitenskapsmuseet, Trondheim, 27 p.
- BAKKA E. & KALAND P. E. (1971) – Early Farming in
 Hordaland, Western Norway. *Norw. Arch. Rev.* 4 : 1-35.
 Scandinavian University Press, Oslo.
- BALLET F. & RAFFAELLI P. (1993) – Les gravures rupestres
 anthropomorphes de Savoie. In : J. Briard & A. Duval
 (dir.) *Les représentations humaines du Néolithique à l'Age du
 Fer*, actes du 115ème congrès national des sociétés savantes.
 CTHS (ed.), Paris, p.181-196.
- BALTZER L. (1881-1901) – *Hällristningar från Bohuslän.
 Glyphes des rochers du Bohuslän (Suède)*. Göteborg, fasc.

- I-VII (1881-1884), 60 p., 56 pl., nouv. série, fasc. II, III (1896-1901), 22 p., 23 pl.
- BANG-ANDERSEN S. (1990) – The Myrvatn Group, a Preboreal Find-Complex in Southwest Norway. In : P. M. Vermeersch & P. Van Peer *Contributions to the Mesolithic in Europe*, Leuven University Press, p. 215-226.
- BANG-ANDERSEN S. (1999) – The first reindeer hunters in the southern Norwegian mountains. In : A. Thévenin & P. Bintz (ed.) *L'Europe des derniers chasseurs : épipaléolithique et mésolithique*. Paris, p. 341-346.
- BAUDOU E. (1977) – De förhistoriska fångstkulturen i Västernorrland. In : E. Baudou & K. G. Selinge *Västernorrlands förhistoria, Härnösand*. p. 11-152.
- BAUDOU E. (1989) – Stability and long term changes in north Swedish prehistory. In : T. B. Larsson & H. Lundmark (ed.) *Approaches to Swedish Prehistory : a Spectrum of Problems and Perspectives in Contemporary Research*. BAR international Series 500, Oxford, p. 27-53.
- BAUDOU E. (1993) – Hällristningarna vid Nämforsen – Datering och Kulturmiljö. In : Forsberg L. & T. B. Larsson (ed.) *Ekonomi och näringsformer i nordisk bronsålder*. Umeå : Arkeologiska Institutionen, *Studia Archaeologica Universitatis Umenensis* 3, p. 247-261.
- BAUDOU E. (1995) – *Norrlands forntid : ett historiskt perspektiv*. Kungl. Skytteanska samfundets handlingar n°45, CEWE-Förlaget, 168 p.
- BERG. B. 2007 [site en ligne]. *Pictures from Norway : Bjørn Berg*. Mise à jour 26 juillet 2007, [réf. du 2 septembre 2007] : <<http://www.lapponicus.com/photos/index.php?cat=3>>.
- BERGMAN I. 1995. *Från Döudden till Varghalsen. En studie av kontinuitet och förändring inom ett fångstsamhälle i övre Norrlands inland, 5200 f. Kr. – 400 e. Kr.*. *Studia Archaeologica Universitatis Umenensis* 7, Arkeologiska institutionen, Umeå Universitet, Umeå, 245 p.
- BERGMAN I., PÅSSE T., OLOFSSON A., ZACHRISSON O., HÖRNBERG G., HELBERG E. & BOHLIN E. (2003) – Isostatic land uplift and Mesolithic landscapes : lake tilting, a key to the discovery of Mesolithic sites in the interior of Northern Sweden. *Journal of Archaeological Science*, vol. 30, n°11 :1451-1458.
- BERTILSSON U. (1987) – *The Rock Carvings of Northern Bohuslän. Spatial Structures and Social Symbols*. Stockholm Studies in Archaeology 7, Stockholm, Stockholm University.
- BERTILSSON U. (1989) – Space, Economy and Society : The Rock Carvings of Northern Bohuslän. In : T. B. Larsson & H. Lundmark (ed.) *Approaches to Swedish Prehistory : a Spectrum of Problems and Perspectives in Contemporary Research*. BAR international Series 500 :287-321.
- BERTILSSON U. (1992) – En nyupptäckt hällmålning i Anunsjö. *Arkeologi nolaskogs : fornlämningar, fynd och forskning i norra Ångermanland*. Skrifter från Örnsköldsviks museum 3 :55-58, Örnsköldsvik.
- BINNS K. S. (1985) – Det første jordbruket. In K. Pettersen & B. Wik (ed.) *Helgelands historie 1*. Mosjøen, Helgeland historielag, p. 145-171.
- BINNS K. S. (1985a) – Leirfjord fra de eldste tider til tidlig middelalder. *Bygdebok for Leirfjord 1*. Mosjøen, 90 p.
- BINNS, R. E. (1972) – Composition and derivation of pumice on post glacial strandlines in northern Europe and the western arctic. *Geological Society of America Bulletin* 83 :2303–2324.
- BJELLAND T. & B. H. HELBERG (ed.) (2006) – Norsk Faggrupe for Bergkunstkonservering. 2006. *Bergkunst. En veileidning i dokumentasjon, skjøtsel, tilrettelegging og overvåking av norsk bergkunst* [en ligne], Tromsø Museum Universitetsmuseet, Bergen Museum, Universitetet i Bergen, Kulturhistorisk Museum Universitet i Oslo, NTNU Vitenskapsmuseet, NIKU Arkeologisk Museum i Stavanger, Riksantikvaren, 123 p. [réf. du 11 janvier 2007]. Disponible sur l'internet : <http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Fagemner/Arkeologi/Bergkunst/filestore/bergkunsthandb_korr.PDF>.
- BJERCK H. B. (1983) – *Kronologisk og geografisk fordeling av mesolittiske element i Vest- og Midt-Norge*. Mastergradsavhandling i nordisk arkeologi ved Universitetet i Bergen, Bergen.
- BJERCK H. B. (1986) – The Fosna-Nøsvet Problem. A Consideration of Archaeological Units and Chronozones in the South Norwegian Mesolithic period. *Norw. Arch. Rev.* 19 :104-121.
- BJERCK H. B. (1995a) – The North sea Continent and the pioneer settlement of Norway. In : A. Fischer (ed.) *Man and Sea in The Mesolithic*. Oxbow Monograph 53, p. 131-144.
- BJERCK H. B. (1995b). Malte Menneskefigurer i « Helvete ». Betrakninger om en nyopdaget av hulemaling på Trenyken, Røst, Nordland. *Universitets Oldsaksamling Årbok 1993-1994* :121-150.
- BJERCK H. B., ÅSTVEIT L. I, MELING T., GUNDERSEN J., JØRGENSEN G. & NORMANN S. (2008) – *Ormen Lange Nyhamna : NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser*. Tapir Akademisk Forlag, Trondheim, 659 p.
- BOGORAS W. G. (1929) – Elements of the culture of the circumpolar zone. *American anthropologist*, New series, vol. 31, n°4, oct-déc.1929 :579-601.
- BOSTWICK L. G., JAUKKURI M. & BORN K. (1999) – *Fortidskunst i Nordland/Ancient Art in Nordland*. Orkana Forlag/Skaldaspillar Publications, 84 p.
- BRADLEY R., CHIPPINDALE C. & HELSKOG K. (2001) – Post-Paleolithic rock art in Europe [en ligne par C. Chippindale]. In : D. Whitley (ed.) *Handbook of rock art studies*. Beverly Hills : AltaMira Press, p. 482-529, mise à jour 12/02/2000, [réf. du 15 avril 2005]. Disponible sur l'internet : <<http://www.mcdonald.cam.ac.uk/Projects/Chip/Chip212.htm>>.
- BREZILLON M. N. (1968) – *La Dénomination des objets de Pierre taillée. Matériaux pour un vocabulaire des préhistoriens de langue française*. Editions du CNRS, Paris, 416 p.
- BROADBENT N. (1979) – Coastal Ressources and Settlement stability. A Critical Study of a Mesolithic Site Complex in Northern Sweden. *Aun* 3, Upsala.
- BROSTRÖM S.-G. (1999) – *Norrfors i Umeälven : Rapport över dokumentation av hällristningar. Utförd 1999 av Sven-Gunnar Broström i samarbete med Institutionen för arkeologi vid Umeå universitet*. Umeå universitet, Institutionen för arkeologi och samiska studier, Umeå.
- BRØGGER A. W. (1905) – Øxer av Nøstvettypen. Bidrag til kunskapen om ældre norsk stenalder. *Norges Geologiske Undersøkelse* 42. Universitetsforlaget, Oslo.
- BRØGGER A. W. (1906) – Elg og ren paa helleristninger i det nordlige Norge. *Naturen* 1906 :356-360. Universitet i Bergen.

- BURENHULT G. (1980) – *Götalands Hällristningar : Del I*. Theses and Papers in North European Archaeology 10. Institute of Archaeology, University of Stockholm, 146 p.
- BUROV G. M. (1990) – Some Mesolithic Wodden Artifacts from the Site of Vis I in European North East of the U.R.S.S.. In : C. Bonsall (ed.) *The Mesolithic in Europe* (1985). J. D. Publishers LDT, Edinburgh, p. 391-401.
- BØE J. (1932) – *Felszeichnungen in westlichen Norwegen I*. Bergen Museums skrifter 15. Bergen : Grieg, 70 p.
- BØE J. & NUMMEDAL A.. (1936) – *Le Finnmarkien*. Instituttet for sammenlignende sulturforskning serie B 32. Oslo : Aschehoug, 263 p., 104 pl., 46 fig.
- CAMPS G. (1998) – *L'homme préhistorique et la mer*. Actes du 120° Congrès National des Sociétés Historiques et Scientifiques (Aix-en-Provence, 1995). CTHS (ed.), Paris, 446 p.
- CARPELAN C. (1975) – En översikt över des forhistoriska tiden i området kring Kemi älv. In : J. A. Erä-Esko (ed.) *Kemijoki 8000-laxälv i norr*. Statens Historiska Museum, Stockholm, p. 36-37, 46-47.
- CASTELLI A. (1948) – La vallée de l' Ångermanälven entre Åsele et la mer. Esquisse de géomorphologie, *Geografiska annaler. Serie A. Physical Geography* 30 :708-727.
- CHRISTENSEN A.-E. (1968) – *Boats of the North. A History of Boatbuilding in Norway*. Norske Samlaget (ed.), Oslo, 93 p.
- CHRISTENSEN A.-E. (1996) – Proto-viking, viking and Norse Craft. In R. Gardiner & A. E. Christensen (ed.) *The earliest ships. The Evolution of Boats into Ships*. Conway's History of the Ship (coll.), Naval Institute Press (ed.), Annapolis, p. 72-88.
- CLARK P. (ed.) (2004) – *The Dover Bronze Age Boat in Context : Society and water transport in prehistoric Europe*. Oxbow Books, Oxford, 152 p.
- CLOTTE J. (1995) – Perspectives and traditions in Paleolithic rock art research in France. In K. Helskog & B. Olsen (ed.) *Perceiving Rock Art : Social and Political Perspectives*. Novus Forlag, The Institute for Comparative Research in Human Culture, Oslo, p. 35-64.
- CRUMLIN-PEDERSEN O. & A. TRAKADAS (ed.). (2003) – *Hjortspring : a pre-Roman Iron-Age Warship in Context*. Ships and Boats of the North 5, Viking Ship Museum, Roskilde.
- CUNLIFFE B. (2001) – *Facing the Ocean : the Atlantic and its peoples, 8000 BC-AD 1500*. Oxford University Press, Oxford, 600 p.
- CUSHING G. F. (1977) – The Bear in Ob-Ugrian Folklore. *Folklore* 88 (2) :146-159, Folklore Society, Londres.
- DAMM C., HESJEDAL A., OLSEN B., STORLI I., MIKKELSEN O. & JOHNSKARENG A. (1993) – Arkeologiske undersøkelser på Slettnes, Sørøy, 1991. *Tromsø*. Kulturhistorie n° 23, Universitet i Tromsø, Tromsø, 257 p.
- EKMANN M. (1996) – A consistent map of the postglacial uplift of Fennoscandia. *Terra Nova* 8 (2) :158-165. Blackwell Scientific (ed.), Oxford.
- EKHOLM G. (1916) – De skandinaviska hällristningarna och deras betydelse. *Ymer* 1916 :275-308. Svenska sällskapet för antropologi och geografi, Generagstabens litografiska anstalts förlag (ed.), Stockholm.
- ENGELSTAD E. S. (1926) – Arkeologiske undersøkelser i Troms og Finnmark sommeren 1925, *Tromsø Museums Årsbeft* 48 :1-38.
- ENGELSTAD E. S. (1934) – *Østnorske ristninger og malninger av den arktiske gruppe*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie B : 26, Aschehoug, Oslo, 144 p.
- ENGELSTAD E. (1985) – The Late Stone Age of Arctic Norway : A Review. *Arctic Anthropology* 22 (1) :79-96.
- ENGELSTAD E. (1990) – Mesolithic House Sites in Arctic Norway. In : C. Bonsall (ed.) *The Mesolithic in Europe* (1985). J. D. Publishers LDT, Edimburgh, p.331-337.
- ERONEN M. (1979) – The retreat of pine forest in Finnish Lapland since the Holocene climatic optimum. *Fennia* 157 (2) :93-114.
- ERÄ-ESKO A. (1958) – Die Elchkopfskulptur von Lehtojävi. *Suomen Museo* 65/66 : 8-18. Archaeological Society of Finland (ed.), Helsinki.
- EVERS D. (1988) – *Felsbilder arktischer Jägerkulturen des steinzeitlichen Skandinaviens*. Steiner Verlag, Stuttgart, 175 p.
- EVERS D. (1993) – *Hunters and Planters. Prehistoric Scandinavian Rock Carvings*. Studienreihe des Kultur Institut, Warmsroth (ed.), 47 p. [également en ligne] 2004 [réf. du 15 octobre 2005], Stone Watch (ed.). Disponible sur l'internet : <<http://www.freemedia.ch/downloads/006.pdf>>.
- EVERS D. (1994) – *The Magic of the Image*. Pulsar Verlag (ed.), Warmsroth, 107 p. [également en ligne] *Magie der Bilder*, 2004 [réf. du 15 octobre 2005], Stone Watch (ed.). Disponible sur l'internet : <<http://www.freemedia.ch/downloads/002.pdf>>.
- EVERS D. [site en ligne]. *Felsbilder, Übersichtsliste nach Länder geordnet. Abreibungen, aufgenommen von Dietrich Evers*. Landesmuseums Hannover, [réf. du 17 mars 2007], mise à jour mensuelle. Disponible sur l'internet : <<http://www.urgeschichte.de/felsbilder/index.htm>>.
- FARBREGD O. (1972) – Kolgropar og keltartidsproblem. *Viking* 36 :154-167, Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo.
- FANDÉN A. (1996) – *Den norrländska hällmålningstraditionen : tolkning av funktion och symbolisk betydelse*. Department of Archaeology, Stockholm University.
- FETTE E. & FETT P. (1979) – Relations West Norway – Western Europe Documented in Petroglyphs. *Norw. Arch. Rev.* 12 : 66-92.
- FISCHER A. (1993) – *Stenalderboplads i Smålandsfarvandet*. Skov-og Naturstyrelsen, København, 139 p.
- FITZHUGH W. (1974) – Ground slates in Scandinavian Younger Stone Age with reference to Circumpolar maritime adaptations. *Proceedings of the Prehistoric Society* 40 :45-58.
- FJELDSKAAR W. (1994) – Viscosity and thickness of the astenosphere detected from the Fennocandian uplift. *Earth and Planetary Science Letters* 126 :399-410.
- FJELDSKAAR W. (1997) – Flexural rigidity of the Fennoscandia inferred from the postglacial uplift. *Tectonics* 16 : 596-608.
- FJELDSKAAR W., LINDHOLM C., DEHLS J. F. & FJELDSKAAR I. (2000) – Postglacial uplift, neotectonics and seismicity in Fennoscandia. *Quaternary Science Reviews* 19 (2000) :1413-1422.
- FJELLSTRÖM P. (1755) – *Kort berättelse, om laparnas björnfänge, samt deras der wid brukade widskepelsr*. Stockholm, Wildiska (ed.), 32 p.

- FOGED N. (1968) – Diatomerne in ogle potteskår fra Varanger, in P. Simonsen (ed.) *Varangerfunnene VI. Tromsø Museum Skrifter VII* (6) : 45-54.
- FORSBERG L. (1985) – Site Variability and Settlement Patterns. An analysis of the Hunter-Gatherer Settlement System in the Lule River Valley, 1500 B.C.-B.C./A.D. In : E. Baudou (ed.) *Archaeology and Environment* 5. Umeå, 323 p.
- FORSBERG L. (1989) – Economic and social change in the interior of northern Sweden 6000 B.C.-1000 A.D. In : T.B. Larsson & H. Lundmark (ed.) *Approaches to Swedish Prehistory*. BAR international Series 500, Oxford, p.55-82.
- FORSBERG L. (1993) – En kronologisk analys av ristningarna vid Nämforsen. In : L. Forsberg & T. B. Larsson (ed.) *Ekonomi och näringsformer i nordisk bronsalder*. Studia Archaeologica Universitatis Umensis 3, Umeå Universitet, p.195-246.
- FORSBERG L. (1995) – *En studie i Norrlands tidigaste bebyggelse*. Studia Archaeologica Universitatis Umensis 9, Umeå Universitet.
- FORSBERG L. (1996) – The Earliest Settlement of Northern Sweden – Problems and Perspectives. In : L. Larsson (ed.) *The Earliest Settlement of Scandinavia and its relationship with neighbouring areas*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 24, Almqvist & Wiksell International, Stockholm, p. 241-250.
- GALL J. C. (1998) – *Paléocologie : paysages et environnements disparus* (2° ed.). Masson (ed.), Paris, 239 p.
- GARAI J. (2003) – *Post glacial rebounds measure the viscosity of the lithosphere* [en ligne], 10 p. [réf. du 4 juin 2007]. Disponible sur l'internet : <arXiv :physics/0308002v1> [physics.geo-ph].
- GARDINER R. & A. E. CHRISTENSEN (ed.) (1996) – *The earliest ships. The Evolution of Boats into Ships*. Conway's History of the Ship (coll.), Naval Institute Press (ed.), Annapolis, 143 p.
- GASKI H. (1985) – Bjørnen forstår ikke metaforer. *Ottar* 156 (5) :20-23. Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø.
- GAUSTAD F. (1965) – *Tidlig metalltid i det nordnordfjellske Norge*. Magistergradsavhandling (mémoire de Master), Oslo Universitet, Oslo.
- GJESSING G. (1932) – *Arktiske helleristninger i Nord-Norge*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie B : 21, Oslo, Aschehoug, 77 p.
- GJESSING G. (1936) – *Nordnordfjellske ristninger og malinger av den arktiske gruppe*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie B : 30, Oslo, Aschehoug, 207 p.
- GJESSING G. (1939) – *Østfolds jordbrukristninger. Idd, Berg og delvis Skjeberg*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie B : 37, Oslo, Aschehoug, 117 p.
- GJESSING G. (1942) – *Yngre steinalder i Nord-Norge*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie B : 39, Oslo, Aschehoug, 525 p.
- GJESSING G. (1945) – *Norges steinalder*. Norsk arkeologisk selskap, Oslo, 527 p.
- GJERDE J. M. (2006) – The location of rock pictures is an interpretative element. In : R. Barndon, S. M. Innselset, K. K. Kristoffersen & T. K. Lødøen (ed.) *Samfunn, symboler og identitet – Festskrift til Gro Mandt på 70-årsdagen*. UBAS Nordisk 3, Bergen, p. 197-209.
- GJERLAND B. (1984) – *Bergartsøkser i Vest-Norge : distribusjon sett i forhold til praktisk funksjon, økonomisk tilpasning og tradisjon i steinalderen*. Magistergradsavhandling i arkeologi (Mémoire de Master), Universitet i Bergen.
- GREPSTAD O. & THORHEIM K. M. (2003) – Steinalderens kommunikasjonslinjer : Dyreberget på Leiknes. *Fotefar mot nord*. En kulturhistorisk reise i Nord-Norge og Namdalen, Forlaget Press, Oslo.
- GRØNNESBY G. (1998a) – Skandinaviske helleristninger og rituell bruk av transe. *Arkeologiske skrifter* 9 :59-82, Universitet i Bergen, Bergen.
- GRØNNESBY G. (1998b) – Komposisjon og kommunikasjon : bronsealder helleristninger i Skatval, Nord-Trøndelag, Norge. In : T. Løken (ed.) *Bronsealder i Norden-regioner og interaksjon*. AmS skrifter 33, p. 131-136.
- GRØNNESBY G. (1998c) – *Helleristningene på Skatval : ritualer og social struktur*. Gunneria 73, Trondheim : NTNU, Vitenskapsmuseet, 103 p.
- GRØNNESBY G. (2006) – Helleristningene på Tessem, Beistad, Nord-Trøndelag. In : R. Barndon, S. M. Innselset, K. K. Kristoffersen & T. K. Lødøen (ed.) *Samfunn, symboler og identitet – Festskrift til Gro Mandt på 70-årsdagen*. UBAS Nordisk 3, Bergen, p. 211-222.
- GRYDELAND S. E. (2005) – *Nye perspektiver på eldre steinalder i Finnmark. En sammenlignende studie basert på gjenstandsbruk og distribusjon av boplasser i Varanger, Vest-Finnmark og Nord-Finland*. Doktorgradsavhandling (Thèse de Doctorat), Universitet i Tromsø, Tromsø Museum.
- GURINA N. N. (1956) – *Oleneostrovski mogilnik. Materialy i issledovaniia po arkeologii SSSR* 47. Akademia Nauk, Moskva, 432 p. (réed. 1987).
- HAFSTEN U. (1987) – Vegetasjon, klima og landskaputvikling i Trøndelag etter siste istid. *Norsk geografisk tidsskrift* 46. Oslo, p. 121-158.
- HAGEN A. (1969) – *Studier i vestnorsk bergkunst – Ausevik i Flora*. Årbok for Universitet i Bergen, humanistisk serie 1969 (3), Bergen, Universitetsforlaget.
- HAGEN A. (1976) – *Bergkunst. Jegerfolkets helleristninger og malinger*. Oslo : Capelen, 223 p.
- HAGEN A. (1977) – *Norges oldtid*. Oslo, Capelen, 332 p.
- HAGEN A. (1990) – *Helleristninger i Noreg*. Oslo, Det norske samlaget, 190 p.
- HALÉN O. (1992) – Den kamkeramiska boplassen Lilleberget, Norra Sverige – långväga östliga förbindelser i subarktis. In : J. Pukkila (ed.) *Arktisk Arkeologi : Rapport från kontaktseminariet i Säkyä, Sydvest-Finland 1992*. *Kontaktstencil* 36. Kaarina, p. 73-99.
- HALÉN O. (1995) – Alträsket - a Mesolithic coastal site in northernmost Sweden, 25 km inland and 100 m above the present sea. In : A. Fischer (ed.) *Man and Sea in the Mesolithic*, p. 229-239.
- HALLSTRÖM G. (1907b) – Nordskandinaviska hällristningar I. De norska ristningarna. *Fornvännen* 2 : 160-189.
- HALLSTRÖM G. (1908a) – Nordskandinaviska hällristningar II. *Fornvännen* 1908. Kungliga vitterhets historie och antikvitets akademien (ed.), Stockholm, 68 p.
- HALLSTRÖM G. (1908b) – Hällristningarna kring Trondjemfjorden. *DKNVS skrifter* 1907 (11) :10.

- HALLSTRÖM G. (1938) – *Monumental art of northern europe from the stone age I: the Norwegian localities*. Stockholm : Thule, 2 vol., 544 p., 48 pl.
- HALLSTRÖM G. (1960) – *Monumental art of northern Sweden from the stone age : Nämforsen and other localities*. Stockholm : Almqvist & Wiksell, 2 vol., 401 p., 28 pl.
- HANSEN A. M. 1904. *Landnåm i Norge. En udsigt over bosættningens historie*. Fabritius (ed.), Kristiania (Oslo), 356p.
- HANSSON A. 2006. Hällmålningen på Flatruet – en arkeologisk undersökning. *Jämten* 99 :88-92.
- HAUGE A. 2002. Helleristninger i Norden [site en ligne], Århus, Danemark, mise à jour 05/09/2005, [réf. du 4 avril 2007]. Disponible sur l'internet : <<http://www.arild-hauge.com/helleristning.htm>>.
- HAVASH. (1999) – *Innlanduten landegrensene. Bosetningsmodeller i det nordligst Finland og Norge i perioden 9000-6000 BP*. Hovedfagsoppgave i arkeologi, Universitet i Tromsø.
- HAUGLID M. A. (1993) – *Mellom Fosne og Komsa. En preboreal « avslagsredskapskultur » i Salten, Nordland*. Magistergradsavhandling (mémoire de Master) i arkeologi, Universitet i Tromsø, Tromsø.
- HELBERG B. H. (2001) – *Bergkunstdokumentasjon av Kjeøya*. Harstad kommune, 36 p.
- HELBERG B. H. (2002a) – *Bergkunstdokumentasjon av Indre Sandvik/Ruksebåkti 1*. Porsanger kommune, 36 p.
- HELBERG B. H. (2002b) – *Bergkunstdokumentasjon av Indre Sandvik/Ruksebåkti 2*. Porsanger kommune, 36 p.
- HELBERG B. H. (2002c) – *Bergkunstdokumentasjon av Indre Sandvik/Ruksebåkti 3*. Porsanger kommune, 36 p.
- HELBERG B. H. (2002d) – *Bergkunstdokumentasjon av Brennelv*. Porsanger kommune, 36 p.
- HELBERG B. H. (2002e) – *Bergkunstdokumentasjon av Kvalsund 1*. Kvalsund kommune, 36 p.
- HELBERG B. H. (2002f) – *Bergkunstdokumentasjon av Kvalsund 2*. Kvalsund kommune, 36 p.
- HELBERG B. H. (2004) – *Rapport fra utgravninga i Indre Sandvik/Ruksebåkti, Porsanger kommune, Finnmark 2003*. Rapport de fouilles non publiées, Tromsø Museum.
- HELBERG B. H. & T. NORSTED (2004) – Bergkunst kan gå tapt. *Avisa Nordland*. 14.10.04 [journal en ligne] [réf. du 24 mars 2006]. Disponible sur l'internet : <<http://www.an.no/nyheter/article1289516.ece>>.
- HELKOG K. (1978) – Finnmarksviddas forhistorie, Finnmarksvidda. Natur-kultur. *Norges offentlige utredninger (NOU)* 1978 (18A) :135-144 Universitetsforlaget, Oslo-Bergen-Tromsø, p..
- HELKOG K. (1983) – The Iversfjord locality : a study of behavioral patterning during the late stone age of Finnmark, North Norway. *Tromsø Museum Skrifter* 19. Universitet i Tromsø, 162 p.
- HELKOG K. (1974) – To tests of the Prehistoric Cultural chronology of Varanger. *Norw. Arch. Rev.* 7 (2) : 97-103.
- HELKOG K. (1977) – Nye helleristninger ved Kvalsund. *Ottar* 98 :6-9.
- HELKOG K. (1980) – The Chronology of the Younger Stone Age in Varanger, North Norway. *Norw. Arch. Rev.* 13 (1) : 47-54.
- HELKOG K. (1983a) – Helleristninger i Alta i et tidsperspektiv –en geologisk og multivariable analyse. In : J. Sandnes, A. Kjelland & I. Østerlie (ed.) *Folk og Ressurser i Nord*. Tapir forlag, Trondheim, p. 47-60.
- HELKOG K. (1983b) – Helleristninger i Alta. En presentasjon og analyse av menneskefigurene. *Viking* 47 : 5-42, Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo.
- HELKOG K. (1985a) – Boats and Meaning. A study of change and continuity in the Alta fjord, Arctic Norway, from 4200 – 400 years B.C. *Journal of Anthropological Archaeology* 4 (3) :177-205, 18 fig.
- HELKOG K. (1985b) – Helleristninger i Alta. Kilder om levekår i forhistorien ?. *Heimen* 4, XXII :193-201.
- Helkog K. (1985c) – Bjørnejakt og ritualer for 6200-3700 år siden. *Ottar* 155 (5) :7-11.
- HELKOG K. (1987) – Selective depictions. A study of 3,500 years of rock carvings from Arctic Norway and their relationship to the Sami drums. In : I. Hodder *Archaeology as long-term history*. Cambridge University Press, p.17-30.
- HELKOG K. 1988) – *Helleristninger i Alta. Spor etter ritualer og dagliv i Finnmarks forhistorie*. Bjørkmanns Trykkeri, Alta, 135 p.
- HELKOG K. (1992) – Petroglyphs and the Public. The Alta Case. *Arkeologiske skrifter Historisk Museum*, vol.6 :101-107, Universitet i Bergen.
- HELKOG K. (1989) – Naturalisme og skjematisme i nordnorske helleristninger. In R. Bertelsen, P. K. Reymert & A. Utne *Framskritt for fortida i Nord i Povel Simonsen fotefar*. Tromsø Museums Skrifter XXII, Universitet i Tromsø, p. 87-103.
- HELKOG K. (1995) – Maleness and Femalness in the sky and the underworld-and in between. In K. Helkog & B. Olsen (ed.) *Perceiving rock art : social and political perspectives*, p. 247-262.
- HELKOG K. (1999) – The Shore Connection. Cognitive Landscape and Communication with Rock Carvings in Northernmost Europe. *Norw. Arch. Rev.* 32 :73-94.
- HELKOG, K. (2000) – Changing Rock Carvings-Changing Societies ? A case from arctic Norway. *Adoranten*. Scandinavian Society for Prehistoric Art, Tanums Hällristningsmuseum Underlös, Tanum, p. 5-16.
- HELKOG K. (2001) – *Les gravures rupestres à Hjemmeluft/ Jiebmaluokta*. Guide, Alta Museum, Bjørkmanns Trykkeri, Alta, 34 p.
- HELKOG K. (2003) – Un site du patrimoine mondial à Kåfjord, Alta, nord de la Norvège. *International Newsletter on Rock Art*, Foix : A.R.A.P.E., n°37 :12-17.
- HELKOG K. (2004) – Landscapes in rock-art : rock carving and ritual in the old European North. In C. Chippindale & G. Nash (ed.) *The Figured Landscapes of Rock-Art. Looking at Pictures in Place*, p. 265-288.
- HELKOG K., INDRELID S. & MIKKELSEN E. (1976) – Morfologisk klassifisering av slatte steinartefakter. *Universitetets Oldsaksamling Årbok 1972-74* : 9-40.
- HESJEDAL A. (1991) – *Helleristninger som tegn og tekst. En analyse av veideristninger i Nordland og Troms*. Magistergradsavhandling i arkeologi. Universitet i Tromsø.
- HESJEDAL A. (1992) – Veideristninger i Nord-Norge ; dating og tolkningsproblematikk *Viking* 55 :27-54.
- HESJEDAL A. (1993) – Finnmarks eldste helleristninger ?. *Ottar* 194 :24-35.
- HESJEDAL A. (1994) – The hunters' rock art in northern Norway, Problems of chronology and interpretation. *Norw. Arch. Rev.* 27 :1-14.

- HESJEDAL A., DAMM C., OLSEN B. & STORLI I. (1996) – *Arkeologi på Slettnes. Dokumentasjon av 11 000 års bosetning*. Tromsø Museums skrifter XXVI.
- HESJEDAL A. & NIEMI A. R. (ed.) (2003) – *Melkøya – dokumentasjon av mennesker og miljø gjennom 10 000 år. Ottar 248*. Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø, 64 p.
- HESJEDAL A., RAMSTAD M. & NIEMI A. R. (2009) – *Undersøkelsene på Melkøya : Melkøya-prosjektet – kulturhistoriske registreringer og utgravninger 2001 og 2002*. Rapport de recherche. Tromsø, Kulturvitenskap nr. 36, Universitetet i Tromsø, 512 p. Disponible sur le net : <<http://hdl.handle.net/10037/2437>>.
- HILDEBRAND B.E. (1869) – Till hvilken Tid och hvilket Folk böra de svenska Hällristningarna hänföras ? *Antiquarisk Tidskrift för Sverige* 2. Stockholm, p. 417-432.
- HODDER I. (ed.) (2001) – *Archaeological theory today*. Polity (ed.), Cambridge, 317 p.
- HODD B. C. (1988) – Sacred Pictures and Sacred Rocks : Ideological and Social Space in the North Norwegian Stone Age. *Norw. Arch. Rev.* 21 (2) :65-81.
- HOOD B. C. (1992) – *Prehistoric Foragers of the North Atlantic : Perspectives on Lithic Procurement and Social Complexity in the North Norwegian Stone Age and the Labrador Maritime Archaic*. Ph.D. dissertation (thèse de doctorat), University of Massachusetts.
- HOOD B. C. (1994) – Lithic Procurement and Technological Organisation in the Stone Age of West Finnmark, North Norway. *Norw. Arch. Rev.* 27 (2) :67-85.
- HOOD B. & OLSEN B. (1988) – Virdnejavri 112. A Late Stone Age-Early Metal Period site in the interior Finnmark, North Norway. *Acta Archaeologica* 58 : 105-125, Munksgaard (ed.), København.
- HOUGEN B. (1947) – *Fra seter til gård, studier i norsk bosetningshistorie*. Oslo, Norsk arkeologisk selskap, 364 p.
- HUSTICH I. (1968) – Plant geographical regions. In : A. Sømme (ed.) *A geography of Norden : Denmark, Finland, Iceland, Norway, Sweden*. Heinemann, 355 p.
- HYVÄRINEN H. (1975) – Absolute and relative pollen diagrams from northernmost Fennoscandia. *Fennia* 142 :5-23.
- HYVÄRINEN H. (1985) – Holocene Pollen History of the Alta Area, an Isolated Pine Forest North of the General Pine Forest Region in Fennoscandia. *Ecologica Mediterranea* XI (1) : 69-71.
- INGOLD T. (1987) – *The appropriation of Nature*. University Press, Manchester, 288 p.
- JANIK L. (2003) – *Visual Perception and Cognition in the Rock Carvings of Northern Russia* [site en ligne], University of Cambridge, [réf. du 8 novembre 2006]. Disponible sur l'internet : <<http://www.arch.cam.ac.uk/~lj102/rockart/index.html>>.
- JANSON S. & HVARFNER H. (1966) – *Ancient Hunters and Settlements in the Mountains of Sweden*. Archaeological and Ethnological Investigations carried out in Connection with Power-Station Projects and Lake Regulation Schemes, Riksantikvarieämbetet (ed.), Stockholm. (ed. suédoise 1960), 128 p., 123 pl.
- JANSON S., LUNDBERG E. B. & BERTILSSON U. (ed.) (1989) – *Hällristningar och Hällmålningar i Sverige*. Forum : Helsingborg, 253 p.
- JENSEN R. (1988) – Hällbilder och fångstboplatser. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd 1 : stenålder- tidlig järnålder*. Forvårdaren 23 :57-82, Östersund.
- JENSEN R. (1989) – Härjedalen och Jämtland. In : S. Janson, E. B. Lundberg & U. Bertilsson (ed.) *Hällristningar och Hällmålningar i Sverige*. Forum : Helsingborg, p. 198-212.
- JOHANSEN A. B. (1988) – Bildene i Troillhåle. *Årbok for Helgeland* 1988 : 29-32.
- JOHANSEN. H. (2004) – *Bergkunst, Komsa i Tid og Rom* [en ligne]. Alta museum, Norut Finnmark, Finnmark fylkeskommune. Disponible sur l'internet : <<http://www.fifo.no/komsa/artikler/bergkunst.htm>>.
- JOHANSEN O. S. (1979) – Early Farming North of the Arctic Circle. *Norw. Arch. Rev.* 12 :22-32.
- JOHANSEN Ø. K. (1993) – *Norske depotfunn fra bronsealderen*. Universitets oldsaksamlings skrifter ny rekke 8, Oslo, 184 p.
- JORDAN P. (2001) – Ideology, material culture and Khanty ritual landscapes in western Siberia. In : K.J. Fewster & M. Zvelebil (ed.) *Ethnoarchaeology and Hunter-Gatherers : Pictures at an Exhibition*. BAR International Series 955, p. 25-42.
- JOSEPHSSON-HESSE K. (1999) – *Laxforsen. Hällristningar i brytningstid*. Laxforsen (The Salmon rapids), Rock-carvings during a transition period. UMARC, Umeå Universitet, 66 p.
- JØRGENSEN R. (1986) – The Early Metal age in Nordland and Troms. *Acta Borealia* 4 (1) : 61-84.
- JØRGENSEN R. & OLSEN B. (1988) – Absestkeramiske grupper i Nord-Norge, 2100 f.Kr.-100 e.Kr.. *Tromsø. Kulturhistorie n°13*, Universitet i Tromsø, Tromsø, 90 p.
- KANNISTO A. (1939) – La Fête de Pours chez les Vogouls. *Journal de la Société finno-ougrienne* L. Société Finno-Ougrienne, Helsinki, p. 21-39.
- KARE A. (ed.) (2000) – *Myanndash – Rock Art in the Ancient Arctic*. Arctic Centre Foundation, Rovaniemi, 288 p.
- KARLÉN W. (1976) – Lacustrine sediments and treelimits variations as indications of Holocene climatic fluctuations in Lapland, North-Sweden. *Geografiska annaler. Serie A. Physical Geography* 58 (1-2) :1-34.
- KARLÉN W. (1979) – Deglaciation dates from northern Swedish Lapland. *Geografiska annaler. Serie A. Physical Geography* 61 (3/4) :203-210.
- KAUL F. (1995) – Ships on Bronzes. In : O. Crumlin-Pedersen & B. Munch Thye (ed.) *The Ship as Symbol in Prehistoric and Medieval Scandinavia*. Publications from the National Museum, Studies in Archaeology and History 1, København, p. 59-70.
- KAUL F. (1998) – *Ships on Bronzes : a Study in Bronze Age Religion and Iconography*. Publications from the National Museum, Studies in Archaeology and History 3, København, 2 vol.
- KJELLEN E. & HYENSTRAND Å. (1977) – *Hällristningar och bronsåldersambälle i sydvästra Upland*. Uplands fornminnesförenings tidskrift 49, Upsala.
- KJEMPERUD A. (1981) – A Shoreline Displacement Investigation from Frosta in Trondheimsfjorden, Nord-Trøndelag, Norway. *Norsk geologisk tidsskrift* 61 :11-15.
- KJEMPERUD A. (1985) – Late Weichselian and Holocene shoreline displacement in the Trondheimsfjord area, central Norway. *Boreas* 15 :61-82.

- KLEP A. (1983) – *Nordlandbåter og båter fra Trøndelag*. Grøndahl, Oslo, 184 p.
- KLEPE E. J. (1974) – *Samiske jernalderstudier ved Varangerfjorden*. Magistergradsavhandling i arkeologi (Mémoire de Master), Universitet i Bergen.
- KULEMZIN V. M. (1984) – *Chelovek i priroda v verovaniakh khantov*. Tomsk : Izdatel'stov tomskogo universiteta, 187 p.
- LAHELMA A. (sous presse) – Communicating with « Stone Persons » : Anthropomorphism, Saami Religion and Finnish Rock Art. In : L. Forsberg & E. Walderhaug (ed.) *Cognition and Signification in Northern Landscapes*. University of Bergen. Disponible sur l'internet : <<http://koti.welho.com/alahelm2/animism.pdf>>.
- DE LANGE E. (1912) – Ornerte heller i norske Trondheimsfjorden. *DKNVS skrifter* 1907 (4), Trondheim.
- LARSEN B. I. (1934) – *Antikvariske undersøkelser i Innherred*. Rapport du Vitenskapsmuseet, NTNU, Trondheim.
- LARSSON T. B. (1984) – The Structure and Fonction of Prehistoric Social Institutions : a Social Anthropological Approach. *Achaeology and environment* 2. Umeå, Umeå University, p. 23-30.
- LARSSON T. B. (1989) – A Spatial Approach to Socioeconomic Change in Southern Sweden 500 BC-AD 500. In : T. B. Larsson & H. Lundmark (ed.) *Approaches to Swedish Prehistory : a Spectrum of Problems and Perspectives in Contemporary Research*. BAR International Series 500, Oxford, p. 335-351.
- LARSSON T. B. (2005) – Arkeologi vid Nämforsen, *Byabladet* 5, Umeå Universitet, Archaeology and Sami Studies.
- LARSSON T. B. & ENGELMARK R. (2005) – Nämforsens ristningar är nu fler än tvåtusen. *Populär Arkeologi* 2005/4 :12-13.
- LAYTON R. (1991) – *The anthropology of art*. (2nd ed.), Cambridge, 258 p.
- LEEM K. (1767) – *Knud Leems Beskrivelse over Finmarkens laper : deres tungemaal, levemaade og forrige afgudsdyrkelse*. Copenhagen, det Kongelige Mäyenhuses Bogtrykkeri (ed.), 544 p.
- LEIRFALL J. (1970) – Liv og lagnad i Stjørdalsbygdene. *Stjørdalsboka* 1 (1). Steinkjer.
- LEROI-GOURHAN A. (1943) – *Evolution et Techniques I : L'homme et la matière*. Albin Michel, 348 p., (nvelle éd. 1971).
- LEROI-GOURHAN A. (1958a) – La fonction des signes dans les sanctuaires paléolithiques. *Bulletin de la Société Préhistorique Française* 55 :307-398.
- LEROI-GOURHAN A. (1958b) – Répartition et regroupement des animaux dans l'art pariétal paléolithique. *Bulletin de la Société Préhistorique Française* 55 :515-528.
- LEROI-GOURHAN A., BAILLOUD G., CHAVAILLON J. & LAMING-EMPERAIRE A. (1966) – *La Préhistoire*. Nouvelle Clio (coll.), Presses Universitaires de France (ed.), Paris, 366 p.
- LEROI-GOURHAN A. (1992) – *L'art pariétal. Langage de la préhistoire*. Présentation gén. M. Groenen, L'homme des origines (coll.), ed. J. Million, 420 p.
- LEROI-GOURHAN A. (dir.) (2004) – *Dictionnaire de la Préhistoire*. Presses Universitaires de France (ed.), Paris, 1277 p.
- LE ROUX C.-T. (1984) – A propos des fouilles de Gavrinis (Morbihan) : nouvelles données sur l'art mégalithique armoricain. *Bulletin de la Société Préhistorique Française (BSPF)* 81 :240-245.
- LEWIS-WILLIAMS D. (1991) – Wrestling with analogy : a methodological dilemma in Uper Paleolithic art research. *Proceedings of the Prehistoric Society* 57(1) :149-162.
- LINDGAARD E. (1999) – *Jegerbergkunsten i et øst-vest perspektiv*. Cand. Philol. Thesis, NTNU, Trondheim.
- LINDGREN B. (2002) – *Hällmålning i ångermanländsk blockgrotta, Grottan n°2* (2002) [en ligne]. [réf. du 8 avril 2007]. Disponible sur l'internet : <<http://www.speleo.se/grottan/2002/hallmalning.htm>>.
- LINDGREN B. (2004) – *Hällbilder i norr*. Forskningsläget i Jämtlands, Västerbottens och Västernorrlands län, UMARK Arkeologiska rapporter från Umeå Universitet 36, Institutionen för arkeologi och samiska studier, Umeå Universitet.
- LINDGREN-HYVÖNEN B. (2007) – Förhistoriska hållbilder, Spår från 10 000 år. *Västerbotten* 2007 : 2 [en ligne]. Västerbottens Museum, Umeå, p. 17-25. [réf. du 19 mai 2007] Disponible sur l'internet : <http://www.vasterbottensmuseum.se/pdf/vbotten_2_07.pdf>.
- LINDQUIST C. (1994) – *Fångstfolkets bilder. En studie av de nordfenoskandiska kustanknutajägarhällristningarna*. Theses and Papers in North European Archaeology 5, Institute of Archaeology, University of Stockholm, Stockholm, 301 p.
- LOSSIUS K. (1897) – Arkeologiske undersøgelser i 1896. *DKNVS skrifter* 1896 (8). Trondheim, 16 p.
- LOSSIUS K. (1898) – Arkeologiske undersøgelser i 1897. *DKNVS skrifter* 1897 (5). Trondheim, 10 p, [également en ligne] [réf. du 20 décembre 2005]. Disponible sur l'internet : <<http://bdb.bibsys.no/vis/982522967?saml=DKNVSS>>.
- LOSSIUS K. (1899) – Antikvariske notiser fra Nordre Trondhjems Amt. *Aarsberetning* 1898 :143-145.
- LUND H. E. (1937) – *Innberetning fra helleristningsundersøkelser i Skatval s., N. Stjørdal pgd., Nord-Trøndelag 14/8-29/8 1937*. Rapport du Vitenskapsmuseet, NTNU, Trondheim.
- LUND H. E. (1941) – To nyopdagede veideristninger i Vistnesdalen, Vevelstad sogn, Tjøtta prestegjeld, Helgeland. *DKNVS skrifter* 1940 (3). Trondheim, 21 p.
- LUNDBERG Å. (1997) – *Vinterbyar. Ett bandsamhälles territorier i Norrlands inland, 4500-2500 f. Kr.*. Studia Archaeologica Universitatis Umensis 8, Umeå University, Umeå.
- LUNDESTAD S. (2004) – *En ny Bodø historie- Hvorfor og hvordan ? Et forprosjekt skrevet på oppdrag fra Bodø kommune*, HBO Rapport 3/2004, 96 p. [également en ligne] [réf. du 19 mai 2007]. Disponible sur l'internet : <http://www.bodo.kommune.no/neted/upload/attachment/site/group1/Forprosjek_B_hist.pdf>.
- LUNDQVIST J., VILBORG L. (1998) – Isavsmältning och israndlinjer i Sverige. In : S. Andersen, S. S. Pedersen (ed.) *Israndslinjer i Norden*. TemaNord 1998 :584, Nordisk Ministerråd, København, p. 61-81.
- LUUKKONEN I. (2005) – *Suomen kalliomaalausia, Finnish Rock Paintings* [site en ligne] [réf. du 6 novembre 2005]. Disponible sur l'internet : <<http://www.ismoluukkonen.net/kalliotaide/suomi/>>.

- LÖÖV L.-I. (1998) – Nyuptäckt hällmålning, *Jämten*, p. 109-111.
- MAGNUS B. & MYHRE B. (1986) – *Forhistorie inntil ca. 800*. Norges historie 1, Oslo, Capelen.
- MALMER M. P. (1975) – The rock carvings at Nämforsen, Ångermanland, Sweden as a problem of maritime adaptation and circumpolar relations. In : W. Fitzhugh (ed.) *Prehistoric maritime adaptations of the circumpolar zone*, Mouton (ed.). La Hague, p. 43-46.
- MALMER M. (1981) – *A Chorological study of north European rock art*. Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien handlingar, serie 32, Stockholm, 143 p., 26 fig., 34 tabl.
- MALMER M. (1989) – Archaeological Typology – Gone or Coming?. In : T.B. Larsson & H. Lundmark (ed.) *Approaches to Swedish Prehistory : a Spectrum of Problems and Perspectives in Contemporary Research*. BAR International Series 500, Oxford, p. 161-167.
- MALMER M. (1993) – Rock Art and Writing. *Pact*, n° 38. Conseil de l'Europe, Rixensart, pp. 551-560.
- MANDT G. (1983) – Tradition and diffusion in West Norwegian Rock Art : Mjeltehaugen Revisited. *Norw. Arch. Rev.* 16 :14-32.
- MANDT G. (1991) – *Vestnorske ristninger i tid og rom. Kronologiske og kontekstuelle studier*. Thèse de Doctorat (non publiée), Universitet i Bergen, 2 vol. Disponible sur l'internet [réf. du 4 déc. 2007] : <http://hdl.handle.net/1956/1111>.
- MANDT G. (1995) – Alternative analogies in rock art interpretation : the West Norwegian case. In : K. Helsing & B. Olsen (ed.) *Perceiving rock art : social and political perspectives*, p. 263-316.
- MANDT G. (1998) – Vingen Revisited. A Gendered Perspective on « Hunters » Rock Art. In : L. Larsson et B. Stjernquist (ed.) *The World-View of Prehistoric Man*. Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, p. 201-224.
- MANDT G ET T. LØDØEN (2005) – *Bergkunst. Helleristninger i Noreg*. Det Norske Samlaget, Oslo, 301 p.
- MANKER E. (1950) – *Die lappische Zaubertrömmel : eine ethnologische Monographie 2 : Die Trömmel als Urkunde geistigen Lebens*. Acta Lapponica 6, Gebers (ed.), Stockholm, 447 p.
- MANKER E. (1957) – *Lappernas heliga ställen : kultplatser och offerkult i belysning av Nordiska museets och Landsantikvariernas fältundersökningar*. Acta Lapponica 13, Gebers (ed.), Stockholm, 462 p.
- MARSTRANDER S. (1949) – Nye helleristningsfunn i Selbu. *Trondhjems turistforenings årbok 1949* :55-65.
- MARSTRANDER S. (1954) – Trøndelag i førhistorisk tid. *Norges bebyggelse. Fylkesbindet for Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Norland fylker*. Oslo, Norsk faglitteratur, p. 34-140.
- MARSTRANDER S. (1963) – *Østfolds jordbruksristninger : Skjeberg*. Instituttet for Sammenlignende Kulturforskning serie B 53, Oslo, Universitetsforlag, 2 vol. (XII-352 p., 353-483 p).
- MARSTRANDER S. (1965) – Fingalshulen i Gravvik, Nord-Trøndelag. *Viking* 29 :147-165, Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo.
- MARSTRANDER S. (1978) – The Problem of European Impulses in the Nordic Area of Agrarian Rock Art. In : S. Marstrand (ed.) *Acts of the International Symposium of Rock Art (1972. Hønefoss, Norge)*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie A : 29, Universitetsforlaget, Oslo, p. 45-67.
- MARSTRANDER S. & SOGNNES K. (1999) – *Trøndelags jordbruksristninger*. Vitark 1, Acta Archaeologica Nidrosiensia, Vitenskapsmuseet, NTNU, Tapir forlag, Trondheim, 128 p.
- MASPERO H. (1971) – *Le Taoïsme et les religions chinoises*. Paris, Gallimard, 658 p.
- MATHIEU R. (1984) – La Patte de l'ours. *L'Homme*, 1984, vol. 24, n°1 :5-12.
- MCGRAIL S. (2001) – *Boats of the World. From the stone Age to Medieval Times*. Oxford University Press, Oxford, 480 p.
- MELANDER J. (1982) – Hällmålningen vid Sämsjön. *Västerbotten* 1982(4) :292-293, Västerbottens Museum, Umeå.
- MENS E. (1997) – *Etude technologique des gravures néolithiques de Dissignac (Loire-Atlantique)*. Mémoire de DEA en Protohistoire européenne, Université de Paris I (Panthéon-Sorbonne) 61 p.
- MENS E. (2002) – *L'affleurement partagé. Gestion du matériau mégalithique et chronologie de ses représentations gravées dans le Néolithique moyen armoricain*. Thèse de doctorat, Université de Nantes, 3 vol. (305, 279, 211 p.).
- MENS E. (2004) – Étude technologique des gravures de Mané er Hroëk (Locmariaquer, Morbihan) : un nouveau cas de crosse transformée en hache dans l'art néolithique armoricain. *BSPF* 2004, vol. 101, n°1 :105-116.
- MICHELSEN K. (1983) – Are Pictograph Always Painted? *Norw. Arch. Rev.* 16 :34-38.
- MICHELSEN K. (1992) – Some remarks on the use of colours in Norwegian Rock Art. *Arkeologiske Skrifter Historisk Museum* n° 6 : 121-130, Universitetet i Bergen.
- MILSTREU G. & PRØHL H. (1996) – *Dokumentasjon og registrering av hällristningar i Tanum 1, Aspeberget*. Tanumshede, Underslös, Tanumshällristningsmuseum.
- MOEN A. (1987) – The regional vegetation of Norway ; that of Central Norway in particular. *Norsk Geografisk Tidsskrift* 41 :79-226.
- MONTELIUS O. (1874) – Sur les sculptures de roches de la Suède. *Congrès international d'anthropologie et d'archéologie préhistoriques*, 7ème session. Stockholm, tome 1, p. 453-474.
- MONTELIUS O. (1877) – *Sveriges historia från äldsta tid till våra dagar, vol.1 : Sveriges hednatid, samt medeltid, förra skedet, från år 1060 till år 1350*. Stockholm : Linnström.
- MYHRE B. (1981) – *Sola og Madla i førhistorisk tid*. AmS småtrykk 10, Stavanger, Arkeologisk museum.
- MYRVOLL E. (1992) – *Stil og samfunn. En analyse av materiell symbolisme og sosiale relasjoner i Varanger 2200 f.Kr.-KR.f.* Magistergradsavhandling i arkeologi, Universitet i Tromsø.
- MØLLENHUS K. R. (1968) – Helleristningene på Holtås i Skogn. *DKNVS skrifter* 1968 : 4. Trondheim, 19 p.
- MØLLENHUS K. R. (1969) – *Helleristninger [Smedberget, Hommelvik]*. Rapport du Vitenskapsmuseet, NTNU, Trondheim.

- MØLLENHUS K. R. (1977) – *Mesolittiske boplasser på Møre- og Trøndelagkysten*. Gunneria 27, Trondheim, DKNVS Museet, 216 p.
- MØLLER J. J. (1985) – Coastal caves and their relation to early postglacial shore levels in Lofoten and Vesterålen, North Norway. *Norges geologiske undersøkelser Bulletin* 400 :51-65.
- MØLLER J. J. (1987). Shoreline relation and prehistoric settlement in northern Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift* 41 : 45-60.
- MØLLER J. J. & HOLMESLET B. (1997) – *Relative Sea Level Changes in Norway*. Interactive computer program. Universitetet i Tromsø, [Program Sealevel Change, ver. 3.51, 7 jan. 1998] [réf. du 15 septembre 2006]. Disponible sur l'internet : <<http://www.imv.uit.no/annet/sealev/sealev.htm>>.
- NASH G. & CHIPINDALE C. (2002) – *European landscape of rock-art*. London, New-York : Routledge, 218 p.
- NASH G. (1998) – *Exchange, Status and Mobility : Mesolithic portable art of Southern Scandinavia*. BAR International Serie 710, 192 p.
- NICOLAYSEN O. (1910) – Et merkelig fund fra den arktiske stenalder. *Tromsø Museum Aarshefter* 31 :117-122.
- NIEMI A. R. (ed.) (2006) – Ilden i Sentrum. *Ottar* 262. Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø, 64 p.
- NORDBLADH J. (1980) – *Glyfer och run. Kring hållristningar i Kville*. Göteborg, Institutionen för arkeologi, 115 p.
- NORDISKA MINNISTERÅDET (ed.). (1984) – *Naturgeografik regionindelning av Norden*. Stockholm, 289 p.
- NORDVI A. G. (1855) – Beretninger over de i 1853 og 1854 fortsatte undersøgelser af lapiske hendeske grave i omegnen af Mortensnes. *Oversigt over det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs forhandlinger*. København, p.192-198.
- NORSTED T. (1998) – Maleriene i Kollhellaren (Refsvikhula), Moskenes. Dokumentasjon, tilstand-beskrivelse, forslag til konsolidering. *NIKU prosjekt nr. 21164 « Bergkunstprosjektet »*, 19 p [réf. du 3 mai 2007]. Disponible sur l'internet : <<http://www.lofoten-info.no/norsk/Kollhellarenrapport.doc>>.
- NORSTED T. (2002) – Cave paintings in Norway : their characteristic features and preservation. In : Institut international de conservation des oeuvres historiques et artistiques. Section française (ed.) *L'Art avant l'histoire : la conservation de l'art préhistorique*. SFIIC (ed.), Champs-sur-Marne, p. 134-144.
- NORSTED T. (2004) – Maleriene i Fingalshula. *NIKU prosjekt « Bergkunstprosjektet »*, 19 p.
- NORSTED T. (2005) – Safeguarding the Cave Paintings in Norway, using Four Caves in the Lofoten Archipelago, Northern Norway, as Examples. In : E. Devlet (ed.) *World of Rock Art*. Institute of Archaeology of the Russian Academy of Sciences/Siberian Association of Prehistoric Art Researchers/Russian State University for Humanities, Moscou, p. 384-393.
- NORSTED T. (2006) – Hulemaleriene i Norge, Egenart, kontekst, mening og konservering. In : I. M. Egenberg, B. Skar & G. Swensen (ed.) *Kultur- Minner og Miljøer, Strategiske instituttprogrammer 2001-2005* [en ligne]. NIKU Tema 18, p.11-46. [réf. du 3 mai 2007]. Disponible sur l'internet : <http://www.niku.no/archive/niku/publikasjoner/NIKU%20Tema%20pdf/tema18_saertrykk/tema18_01_norsted.pdf>.
- NUMMEDAL A. (1926) – Steinalderfundene i Alta. *Norsk Geologisk Tidsskrift* IX (1) : 43-47.
- NYGAARD S. E. (1989) – The Stone age of Northern Scandinavia : A review. *Journal of World Prehistory* 3 : 71-116.
- NYGAARD S. E. (1990) – Mesolithic Western Norway. In : P.M. Vermeersch & P. Van Peer *Contributions to the Mesolithic in Europe*. Leuven University Press, p. 227-237.
- ODNER K. (1966) – *Komsakulturen i Nesseby og Sør-Varanger*. Universitetsforlaget, Tromsø Museum Skrifter, vol. 12, 164 p.
- OLOFSSON A. (2003) – *Pioneer Settlement in the Mesolithic of Northern Sweden*. Archaeology and Environment 16. Umeå Universitet, Institutionen för arkeologi och samiska studier, Umeå, 149 p.
- OLSEN A. B. & ALSAKER S. (1984) – Greenstone and Diabase Utilization in the Stone Age of Western Norway : Technological and Sociological Aspects of Axe and Adze Production and Distribution. *Norw. Arch. Rev.* 17 :71-103.
- OLSEN B. (1984) – *Stabilitet og endring. Produksjon og samfunn i Varanger 800 f.Kr-1700 e.Kr*. Magistergradsavhandling i arkeologi, Universitet i Tromsø, 266 p.
- OLSEN B. (1990) – Roland Barthes : From Sign to Text. In : C. Tilley (ed.) *Reading Material Culture*. Oxford, p. 163-205.
- OLSEN B. (1994) – *Bosetning og Samfunn i Finnmarks Forhistorie*. Universitetsforlaget, Oslo, 158 p., 98 fig.
- OLSEN L., SVEIAN H., BERGSTRØM B., SELVIK S. F., LAURITZEN S.-E., STOKLAND Ø. & GRØSFJELD K. (2001) – Methods and stratigraphies used to reconstruct Mid-and Late Weichselian palaeoenvironmental and paleoclimatic changes in Norway. *Norges geologiske Undersøkelse Bulletin* 438 :21-46.
- PAUPHILET A. (ed.) (1952) – Chroniques du Sir Jean Froissart. In : A. Pauphilet & E. Pognon (ed.) *Historiens et chroniqueurs du Moyen Age*. Paris, Gallimard, chap. XIV.
- PEDERSEN L. (1995) – 7000 years of fishing : stationary fishing structures in the Mesolithic and afterwards. In : A. Fischer (ed.) *Man and Sea in the Mesolithic*. Oxbow Monograph 53, Oxbow books, Oxford, p. 75-86.
- PELEGRIN J. (1988) – La percussion. In : A. Leroi-Gourhan (ed.) *Dictionnaire de la préhistoire*. PUF, Paris, (réed. 1997).
- PETERSEN T. (1914) – Solsemhulen paa Leka. En boplads fra arktisk stenalder. Foreløbig meddelelse, *Oldtiden IV*. Rygh Festskrift, 1914, 25 p.
- PETERSEN T. (1922) – Fra hvilken tid stammer de naturalistiske helleristninger ?. *Naturen* 1922 :88-108.
- PETERSEN T. (1930) – En nyopdaget helleristning på Strand i Osen, Bjørnør prestegjeld. *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs forhandlinger* 3, n°35. Trondheim.
- PETERSEN T. (1932) – Hellemlingene på Sandhalsan i Åfjord, Sørtrøndelag. *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs forhandlinger* 5, n°1 :1-4. Trondheim.
- PETTERSEN K. (1981) – Hulemlingene i Skåren-Monsen. *Årbok for Helgeland* 1980 :164-171.
- PETTERSEN K. (1993) – Fosnakultur i Orkdal. *Spor* 1993 (2), vol. 20. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim.
- PIEL-DESRUISSEAU J.-L. (2002) – *Outils Préhistoriques : du galet taillé au bistouri d'obsidienne*. 5ème édition. Dunod (ed.), Paris, 317 p.

- PLINE L'ANCIEN (23-79) – *L'Histoire naturelle*. Livre IV, XXVIII. Paris : Dubochet, 1848-1850, E. Littré (ed.).
- POIKALAINEN V. (1999) – The diffusion of swan and whale motifs in Karelian rock art. In : A. Gustaffson & H. Karlsson (ed.) *Glyfer och arkeologiska rum – en vänbok till Jarl Nordbladh*. Göteborg University, Department of Archaeology, Göteborg, p. 699-717.
- PRESCOTT C. (1996) – Was there really a Neolithic in Norway?. *Antiquity* 70 : 77-87.
- PRESTVIK T. (1981) – *Rapport vedrørende undersøkelse av bergartsprøver fra ristningsfelt*. Report on files at Vitenskapsmuseet. Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Trondheim.
- PRIULI A. 1984. *Les gravures rupestres dans les Alpes*, Glénat : Grenoble, 64 p.
- RAMQVIST P. H., FORSBERG L. & BACKE M. (1985) – ... and Here was an Elk too... A Preliminary Report of New Petroglyphs at Stornorrfors, Ume River. *Archaeology and Environment* 4, *In Honorem Evert Baudou* : 313-337, University of Umeå.
- RAMQVIST P. H. (1989) – Ångermanland, Västerbotten och Lapland. In : S. Janson, E. B. Lundberg & U. Bertilsson (dir.) *Hällristningar och hållmålningar i Sverige*. Forum : Helsingborg, p. 213-223.
- RAMQVIST P. H. (2002) – Rock-art and settlement : issues of spatial order in the prehistoric rock-art of Fenno-Scandinavia. In : G. Nash & C. Chipindale (ed.) *European Landscapes of Rock-Art*. Routledge, p. 144-157, 6 fig.
- RAMQVIST P. H. (2003) – Rock art in central Norrland (Sweden) : reflections in settlement territories. In : K. Sognnes (ed.) *Rock art in landscapes- landscapes in rock art*. Tapir Akademisk Forlag, Trondheim, p. 71-84.
- RAMSTAD M. (2002) – Ravfunna på Melkøya – spor etter ritualer og døde kult i steinalderen. *Ottar* 243 (5/2002) : 32-40. Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø. Egalement disponible sur l'internet [réf. du 23 septembre 2007] : <<http://www.uit.no/melkoya/dokstandard/dokumentasjonsstandard.pdf>>.
- RAMSTAD M. (2003) – De levende døde. Ravfunn og døde kult på Melkøya i steinalderen. *Ottar* 248 : 57-64.
- RAMSTAD M., HESJEDAL A. & NIEMI A. (2005) – The Melkøya project : maritime hunter-fisher island settlements and the use of space through 11 000 years on Melkøya, Arctic Norway. *Antiquity*, vol. 79, n°304. Project Gallery.
- RAMSTAD M. (2009) – Materiell kultur og bosetning på Melkøya gjennom forhistoriske tid. In : A. Hesjedal, M. Ramstad & A. R. Niemi *Undersøkelsene på Melkøya : Melkøya-prosjektet – kulturhistoriske registreringer og utgravninger 2001 og 2002*. Kapittel 7, Tromsø, Kulturvitenskap nr. 36, Universitetet i Tromsø, p. 377-436. Egalement disponible sur l'internet [réf. du 01 janvier 2011] : <<http://hdl.handle.net/10037/2437>>.
- RANKAMA T. (1986) – Archaeological research at Utsjoki Ala-Jalve. *Helsinki Papers in Archaeology* 1986 : 1.
- RAUSING G. (1984) – *Prehistoric Boats and Ships of Northwestern Europe*. Publications of the Institute of Archaeology, University of Lund, 145 p., 45 fig.
- RAVDONIKAS V. I. (1936-1938) – *Les gravures rupestres des bords du lac Onega et de la Mer Blanche (Naskal'nye izobrazhenija Onezskogo ozera i Belogo morja)*. Académie des sciences de l'URSS (ed.), Moscou, 2 vol. (Résumés en français, vol. 1 p.141-205, vol. 2, p. 105-162).
- RENOUF M. A. P. (1981) – *Prehistoric Coastal Economy in Varangerfjord, North Norway : the analysis of faunal material and the study of subsistence patterns in the inner area of Varangerfjord during the younger Stone Age, from 5800 to 2500 B.P.* Ph.D. dissertation, University of Cambridge, Cambridge, 276 p.
- RENTZOG S. (1993) – Älg och « orm » var målade med rött på lodrätta hållen. *Populär arkeologi* 1993 (2) : 4-6.
- REYMERT P. K. (1980) – *Arkeologi og etnisitet*. Magistergradsavhandling i arkeologi, Universitet i Tromsø.
- RHEEN S. (1897) (red. en 1671) – *En kortt relation om laparnes lefverne och sedher, wijdskiepellser, sampt i många stycken grofve wildfarellser*. Stockholm 68 p.
- RIECK F. (1994) – The Iron Age Boats from Hjortspring and Nydam – New Investigation. In : C. Westerdahl (ed.) *Crossroads in Ancient Shipbuilding*. Oxbow Monographs, Oxford, 290 p.
- RIECK F. (2000) – New parts for the Nydam ships. In : J. Litwin (ed.) *Down the River to the Sea*. Centralne Muzeum Morskie, Gdansk, p. 207-212.
- RIECK F. & CRUMLIN-PEDERSEN O. (1988) – *Både fra Danmarks Oldtid*. Vikingeskibshallen, Roskilde.
- ROUX J.-P. (1966) – *Faune et flore sacrées dans les sociétés archaïques*. Paris, A. Maisonneuve, 477 p.
- RYGH K. (1871) – Indberetning til Filialafdelingens Direktion. *Aarsberetning* 1870 : 12-38.
- RYGH K. D. (1883) – Undersøgelse I Stjørdalen. *Aarsberetning* 1882 : 1-8.
- RYGH K. D. (1908) – *Helleristninger af den sydscandinaviske type i det nordenfjelske Norge*. *DKNVS skrifter* 1908 (10). Trondhjem, 35 p.
- RYGH K. D. (1914) – En ny helleristning i Øvre Stjørdalen. *DKNVS skrifter* 1913 (5). Trondhjem, 8 p.
- RYGH O. (1873) – Om Helleristninger i Norge. *Christiania Videnskabselskabs forhandlinger* 1873. Christiania (Oslo), p. 455-470.
- DE SANCHES M. J. (1993) – Les abris peints de Serra de Passos (Nord du Portugal) dans l'ensemble de l'art rupestre de cette région. In : J. Briard & A. Duval (dir.) *Les représentations humaines du Néolithique à l'Age du Fer*. Actes du 115ème congrès national des sociétés savantes. CTHS (ed.), Paris, p. 57-69.
- SANDÉN E. (2006) – *Västerbotten Nu !* n°2, juin 2006 [en ligne]. Nyheter och bulletiner från länsstyrelsen Västerbotten, Umeå. [réf. du 7 décembre 2006]. Disponible sur l'internet : <<http://www.ac.lst.se/files/WblHHMOL.pdf>>.
- SANDMO A. K. (1986) – *Råstoff og redskap – mer enn teknisk hjelpemiddel*. Magistergradsavhandling i arkeologi. Universitet i Tromsø.
- SANDVIK E. (2004) – *Forhistorie før år 1000*. Historie og kulturlandskap. Steinkjer Kunnskapsportal [réf. du 14 novembre 2005]. Disponible sur l'internet : <<http://www.steinkjer-kommune.net/eggevandring/egge/index.php?meny=10>>.
- SARC (Stone Age Reference Collection) [site en ligne]. A guide to the Typology, Technology and Raw Materials of the Stone Age, Institute of Archaeology at the University of Oslo, Norway (en anglais et norvégien) [réf. du 4 déc.

- 2007]. Disponible sur l'internet : <http://www.hf.uio.no/iakh/forskning/sarc/iakh/lithic/sarc.html>.
- SAVVATEYEV Y. A. (1970) – *Zalavruga. Part 1, Petroglyfs*. Nauka (ed.), Leningrad.
- SAVVATEJEV Y. A. (1984) – *Karelische felsbilder*. Seemann Verlag, Leipzig, 256 p.
- SCHANKE K. (1988) – *Mortensnes, en boplass i Varanger. En studie av samfunn og materiell kultur gjennom 10 000 år*. Magistergradsavhandling i arkeologi (mémoire de Master en archéologie). Universitet i Tromsø.
- SCHANKE K. (1989) – Nye funn fra yngre steinalder i Varanger. *Viking* 52 :23-39, Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo.
- SCHEFFERUS J. G. (1678) – *Histoire de la Laponie, sa description, l'origine, les mœurs, la manière de vivre de ses habitants*. Trad. de l'original de 1673 par A. Lubin. Paris, O. de Varennes (ed.), 408 p.
- SCHIA E. (1986) – Norges eldste sko. *Viking* 50 :59-69, Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo.
- SELINGE K.-G. (1979) – *Agrarian Settlements and Hunting Grounds : A Study of the Prehistoric Culture Systems in a North Swedish River Valley*. Theses and Papers in North-European Archaeology 8. Institute of Archaeology at the University of Stockholm, 246 p, 31 fig.
- SHETELIG H. (1922) – *Primitive tider i Norge. En oversigt over steinalderen*. Bergen, J. Grieg (ed.), 380 p.
- SHETELIG H. (1930) – *Fra oldtiden til omkring 1000 e.Kr.* Det norske folks liv og historie 1, Oslo : Aschehoug, 392 p.
- SHIROKOGOROFF S. M. (1982) – *Psychomental Complex of the Tungus*. London, 469 p.
- SHUMKIN V. (1990) – On the Ethnogenesis of the Sami : An Archaeological View. *Acta Borealia* 7 (2) :3-20, Novus.
- SIMONSEN P. (1958) – *Arktiske helleristninger i Nord-Norge II*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie B : 49, Oslo, 83 p.
- SIMONSEN P. (1961) – *Varangerfunnene II*. Tromsø Museum Skrifter, vol. VII : 2, 525 p.
- SIMONSEN P. (1963) – *Varangerfunnene III*. Tromsø Museum Skrifter, vol. VII : 3, 298 p.
- SIMONSEN P. (1968) – Steinalder på Sørøy. *Ottar* 55 (1). Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø, 21 p.
- SIMONSEN P. (1969) – Ny Bergkunst i Finnmark, Gløtt fra Tromsø Museum XXIV. *Ottar* 61 (3). Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø, 19 p.
- SIMONSEN, P. (1970) – *Fortidsminner nord for Polarsirkelen*. Universitetsforlaget, Tromsø-Oslo-Bergen, 197 p.
- SIMONSEN P. (1974) – *The rock art of arctic Norway*. Bolletino del Centro camuno di studi preistorici XI.
- SIMONSEN P. (1975) – *Veidemen på Nordkaloten t. 1 : Eldre Steinalder*. Stensilserie B-Historie 1, Institutt for samfunnsvitenskap. Universitet i Tromsø, Tromsø, p.1-141.
- SIMONSEN P. (1976) – *Veidemen på Nordkaloten t. 2 : Yngre Steinalder*. Stensilserie B-Historie 4, Institutt for samfunnsvitenskap. Universitet i Tromsø, Tromsø, p. 143-361.
- SIMONSEN P. (1979) – *Veidemen på Nordkalotten t. 3 : Yngre Steinalder og overgangen til metalltid*. Stensilserie B-Historie 17, Institutt for samfunnsvitenskap. Universitet i Tromsø, Tromsø, p. 363-547.
- SIMONSEN P. (1980) – Comments on The Chronology of the Younger Stone Age in Varanger, North Norway. *Norw. Arch. Rev.* 13 (1) :55-57.
- SIMONSEN P. (1986) – Fortsatte undersøkelser ved Virdnejavri, Kautokeino commune, Finnmark. *Tromsø Kulturhistorie* n°6 :1-12.
- SIMONSEN P. (2000) – North-Norwegian Rock Art. In : A. Kare (ed.) *Myanndash – Rock Art in the Ancient Arctic*. Arctic Centre Foundation, Rovaniemi, Finland, p. 8-49.
- SJÖRS H. (1963) – Amphi-Atlantic zonation, nemoral to arctic. In : A. Løve & D. Løve (ed.) *North Atlantic biota and their history*. Oxford, p. 109-125.
- SKAARUP J. (1995) – Stone-Age Burials in Boats. In : O. Crumlin-Pedersen & B. Munch Thye (ed.) *The Ship as Symbol in Prehistoric and Medieval Scandinavia*. Publications from the National Museum, Studies in Archaeology and History 1, København, p. 51-59.
- SKANDFER M. (1996) – Samlingssted i fortid og nåtid, Kulturlandskap på Tennes. *Fotefar mot nord*. Troms fylkeskommune.
- SKANDFER M. (2003) – *Tidlig, nordlig kamkeramikk. Typologi – Kronologi – Kultur*. Thèse de doctorat. Institutt for arkeologi, Universitetet i Tromsø, 446 p.
- SOGNNES K. (1981) – *Helleristningsundersøkelser i Trøndelag 1979 og 1980*. Rapport arkeologisk serie 1981 : 2. Trondheim, DKNVS museet.
- SOGNNES K. (1983a) – *Bergkunsten i Stjørdal. Helleristninger og busetjing*. Gunneria 45. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim, 104 p.
- SOGNNES K. (1983b) – *Helleristninger i Stjørdal 2. Stjørdal og Lånke sogn..* Rapport arkeologisk serie 1983 :6. DKNVS Museet, Trondheim, 36 p.
- SOGNNES K. (1983c) – Prehistoric cave painting in Norway. *Acta Archaeologica* 53 :101-118, Munksgaard (ed.), København.
- SOGNNES K. (1985) – Bergkunsten. In : B. Wik & K. Pettersen (ed.) *Helgelands historie* vol. 1. Mosjøen, Helgeland historielag, p. 133-147.
- SOGNNES K. (1987) – *Bergkunsten i Stjørdal 2. Typologi og kronologi i Nedre Stjørdal*. Gunneria 56. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim, 112 p.
- SOGNNES K. (1989) – Rock art at the arctic circle. *Acta Archaeologica*, 1988, vol. 59 :67-90, København.
- SOGNNES K. (1990) – *Bergkunsten i Stjørdal 3. Hegraristningane*. Gunneria 62. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim, 164 p.
- SOGNNES, K. 1991. Nye helleristningsfunn i Trøndelag, *Viking* 54, Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo, p.7-40.
- SOGNNES K. (1992a) – A spatial approach to the Study of Rock Art in Trøndelag, Norway. In : S. Goldsmith, S. Garvie, D. Seling & J. Smits (ed.) *Ancient Images, Ancient Thought : the Archaeology of Ideology*. Proceedings of the 23rd annual Chamool Conference. Calgary, Institute of Archaeology, p. 107-120.
- SOGNNES K. (1992b) – Rock Art Museum in Trøndelag : a plan for Displaying and Protecting Rock Art. In : G. Mandt, K. Michelsen & K. H. Riisøen (ed.) *Conservation, Preservation and Presentation of Rock Art*. Arkeologiske skrifter 6, Historisk museum, Universitet i Bergen, p. 81-90.
- SOGNNES K. (1993) – The Role of Rock Art in Bronze Age and Early Iron Age in Trøndelag, Norway. *Acta Archaeologica* 63 :157-188. Munksgaard (ed.), København.

- SOGNNES K. (1994) – Ritual Landscapes. Toward a Reinterpretation of Stone Age Rock Art in Trøndelag, Norway. *Norw. Arch. Rev.* 27 (1) : 29-50. Scandinavian University Press, Oslo.
- SOGNNES K. (1995) – Fra kyst til innland – tidlige kontakter mellom Trøndelag og Jämtland og Härjedalen. *Spor* 1995 (2), vol. 25 : 4-6. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim.
- SOGNNES K. (1996a) – Dyresymbolikk i midt-norsk yngre steinalder. *Viking* 59 :25-44. Norsk arkeologisk selskap (ed.), Oslo.
- SOGNNES K. (1996b) – Under en heller i Singeldalen – et nytt helleristningsfunn i Stjørdal. *Nord-Trøndelag historielag årbok* 1996 :23-31.
- SOGNNES K. (1997) – Footprints Galore. *International Newsletter on Rock Art (INORA)* 17 : 6-8.
- SOGNNES K. (1998) – Symbols in Changing World : Rock-Art and the Transition from Hunting to Farming in Mid Norway. In : C. Chipindale & P. S. C. Taçon (ed.) *The Archaeology of Rock-Art*. Cambridge University Press, p.146-162.
- SOGNNES K. (1999a) – *Det levende berget*. Tapir forlag, Trondheim, 125 p.
- SOGNNES K. (1999b) – Rocks, Motifs and techniques : a re-evaluation of a « unique » petroglyph site in Norway. *Rock Art Research* 1999, vol.16 (1) :42-49. Australian Rock Art Research Association (AURA) et International Federation of Rock Art Organisation (IFRAO), Archaeological Publications, Melbourne.
- SOGNNES K. (2000) – Dokumentasjon av bergmalerier i Norge. In : T. Edgren & H. Taskinen *Ristad och Målad : aspekter på nordisk bergkonst*. Vammala ed. : Nordiska ministerrådet, p. 46-54.
- SOGNNES K. (2001a) – *Prehistoric Imagery and Landscapes : Rock art in Stjørdal, Trøndelag, Norway*. BAR International Series 998. Archaeopress (ed.), Oxford, 206 p.
- SOGNNES K. (2001b) – Nye funn : Verdens største skiløper. *Spor* 2001 (2), vol. 32 :47-48. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim.
- SOGNNES K. (2002) – Land of elks-sea of whales : Landscapes of the Stone Age rock-art in central Scandinavia. In : G. Nash & C. Chipindale (ed.) *European Landscapes of Rock Art*. Routledge, London & New York, p. 195-212.
- SOGNNES K. (2003) – On Shoreline Dating of Rock Art. *Acta Archaeologica* 74 :189-209. Munksgaard (ed.), København.
- SOGNNES K. (2004) – Arctic rock art in Norway. *Art du Paléolithique Supérieur et du Mésolithique*. Actes du XIVème Congrès UISSP. Université de Liège, Belgique, 2-8 septembre 2001, Section 8, BAR International Series : 1311, Archaeopress (ed.), Oxford, p.151-161.
- SOGNNES K. (2005) – Netter av Bøla. *Spor* 2005 (1), vol. 39 :39-41. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim.
- SOGNNES K. (2006) – En flyndre svømmer stille. In : R. Barndon, S. M. Innselset, K. K. Kristoffersen & T. K. Lødøen (ed.) *Samfunn, symboler og identitet – Festskrift til Gro Mandt på 70-årsdagen*. UBAS Nordisk 3, Bergen, p. 551-562.
- SOGNNES K. & HAUG A. (1998) – Searching for Hidden Images : Rock Art Geography in Stjørdal, Trøndelag, Norway. *Rock Art Research* 15 : 98-108. Australian Rock Art Research Association (AURA) & International Federation of Rock Art Organisation (IFRAO), Archaeological Publications, Melbourne.
- SOLBERG O. (1909) – Eisenzeitfunde aus Ostfinmarken. *Christiania Videnskabselskabers skrifter* n° 7.
- SOLLID J. L., ANDERSEN S., HAMRE N., KJELDSSEN O., SALVIGSEN O., STUERØD S., TVEITA T. & WILHELMSEN A. (1973) – Deglaciation of Finnmark, North Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift* 27 (1) :233-325.
- SOMMERSETH I. (1997) – *Tidlige skifergjenstander på Slettnes. Problemer omkring typologi, kronologi og fortidig mangfold*. Hovedfagsoppgave. Stensilserie B n° 53. Institutt for arkeologi, Universitetet i Tromsø, 143 p.
- STENVIK L. F. (1991) – Iron Production and Economic « Booms » During 2000 Years. In : A. Espeland (ed.) *Bloomery Ironmaking During 2000 years* 1. Trondheim, Arketype, p. 100-115.
- STEWART I. S., SAUBER J. & ROSE J. (2000) – Glacio-seismotectonics : ice sheets, crustal deformation and seismicity. *Quaternary Science Reviews* 19 (2000) :1367-1389.
- STOLJAR A. D. (2001) – Milestones of spiritual evolution in prehistoric Karelia. *Folklore* 18-19 : 80-125. Institute of Estonian Language, Tartu [également en ligne] [réf. du 6 novembre 2005]. Disponible sur l'internet :<<http://www.folklore.ee/folklore/vol18/treasure.pdf>>.
- STORLI I., DAMM C., HESJEDAL A., OLSEN B., MIKKELSEN O. & JOHNKARENGA. (1993) – Slettnes. Kystsamfunn gjennom ti tusen år. *Ottar* 194. Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø, 61 p.
- STRIFELDT ARNTZEN M. S. (2007) – *Bilder på stein. En studie av helleristninger på flyttblokker i Vest-Finnmark og Nord-Troms*. Masteroppgave i arkeologi. Universitet i Tromsø, 97p.
- SVEIAN H. (1995) – Sandsletten blir til : Stjørdal fra fjordbunn til tettsted. *Norges geologiske undersøkelser skrifter* 117 :15-44. Trondheim.
- SVEIAN H., & OLSEN L. (1984) – A Shoreline Displacement Curve from Verdalsøra, Nord-Trøndelag, Central Norway. *Norsk geologisk tidsskrift* 64 :27-38.
- SWANTESSON J. O. H. (1996) – *Mikroartering av hållristningar i södra och mellersta Sverige*. Naturvetenskap/Teknik, Arbetsrapport 96 (3). Högskolan i Karlstad, Karlstad, 41 p.
- SØBORG H.-C. (1988) – Knivskarpe grenser for skiferbruk i steinalder. In : I. Svein, S. Kaland & B. Solberg (ed.) *Arkeologiske skrifter 4 : Festskrift til Anders Hagen*. Historisk museum, Bergen, p. 225-241.
- SØBORG H.-C. (2006) – Mannen i mitt liv og menneskefigurene i bergkunsten i Alta. In : R. Barndon, S. M. Innselset, K. K. Kristoffersen & T. K. Lødøen (ed.) *Samfunn, symboler og identitet – Festskrift til Gro Mandt på 70-årsdagen*. UBAS Nordisk 3, Bergen, p. 423-437.
- TALLANTIRE. P. (1977) – Vannstandnivået i Trondheim ca. 950 A.D.. In : Ø. Lunde *Trondheims fortid i bygrunnen*. Riksantikvarens skrifter 2. Adresseavisens forlag, Trondheim.
- TALLGREN A. M. (1936) – Archeological studies in Soviet Russia. *Eurasia Septentrionalis Antiqua (ESA)* X :129-170. Archaeological Society of Finland (ed.), Helsinki.
- TANSEM K. (1998) – *Fra komsakultur til elder steinalder i Finnmark*. Hovedfagsoppgave i arkeologi. Stensilserie B 54, Institutt for arkeologi, Universitet i Tromsø, 132 p.

- TANSEM K. (2002) – *Forvaltningsplan for Verdensarvområdene*. Alta kommune, Finnmark, Finnmark fylkeskommune.
- TILLEY C. (1991) – *Material Culture and Text : the Art of Ambiguity*. London, Routledge, 192 p.
- TILLEY C. (1996) – *An Ethnography of the Neolithic : early prehistoric societies in southern Scandinavia*. Cambridge University Press, Cambridge, 363 p.
- TIXIER J., INIZAN M.-L. & ROCHE H. (1980) – *Préhistoire de la pierre taillée 1. Terminologie et technologie*. Cercle de Recherches et d'Etudes préhistoriques (ed.), Valbonne, 120 p.
- THOMMESSEN T. (1994) – Fatima-prosjektet. Arkeologiske undersøkelser i Kåfjord og på Magerøya, Nordkap kommune 1992. *Tromsø Kulturhistorie* n°27. Universitet i Tromsø, Tromsø.
- THOMMESSEN T. (1996) – The Early Settlement of Northern Norway. In : L. Larsson (ed.) *The Earliest Settlement of Scandinavia and its relationship with neighbouring areas*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 24. Almqvist & Wiksell International, Stockholm, p. 235-240.
- THUESTAD A. E. (2005) – *En romlig analyse av tidlig eldre steinalderlokalteter i Vest-Finnmark og Troms*. Hovedfagsoppgave i arkeologi. Universitet i Tromsø, 224 p. [également en ligne] [réf. du 12 décembre 2005]. Disponible sur l'internet [15-juin 2005] : <<http://hdl.handle.net/10037/113>>.
- UCKO P. J. & ROSENFELD A. (1967) – *L'art paléolithique*. Paris : Hachette, 256 p.
- VASILEVIČ G. (1963) – Early concepts about the universe among the Evenks. In : H. Michael (ed.) *Studies in Siberian shamanism*. Toronto, 229 p.
- VASILEVIC G. (1980) – A Propos du culte de l'ours chez les Evenks (trad. L. Delaby). *Etudes mongoles et sibériennes* 11 :109-145.
- VIKLUND B. O. (1997a) – Älgar målade i älgens eget rikenyupptäckta hållmålningar i Ångermanland. *Tidsspår, Hembygdbok för Ångermanland och Medelpad* 1997-9. Vändåtsbergets hemsida. Disponible sur l'internet [réf. du 9 octobre 2006] : <<http://web.telia.com/~u66004991/samiska7.html>>.
- VIKLUND B. O. (1997b) – Nyupptäckta hållmålningar i Anundsjö, Fjällsjö och Ramsele socknar i Ångermanland. *Oknytt* 3-4. Umeå.
- VIKLUND B. O. (1999) – Älgar målade i älgens eget rike – nyupptäckta hållmålningar i Ångermanland. *Tidsspår* 1999 :49-57. Härnösand.
- VOGT T. (1929) – *Geologisk beretning om helleristningene ved Sandviksberget*. Rapport du Vitenskapsmuseet. NTNU, Trondheim.
- VORREN Ø. (1951) – Reindrif og nomadisme i Varangertraktene. *Tromsø Museums Årshefter* 69 (2), 145 p., 49 fig.
- VORREN K.-D. (1979) – Anthropogenic Influence on the Natural Vegetation in Coastal North Norway During the Holocene. Development of Farming and Pastures. *Norw. Arch. Rev.* 12 :1-21. Scandinavian University Press, Oslo.
- VOURC'H M. (2003) – *L'art rupestre du fjord d'Alta (Finnmark, Norvège). Représentations et modèles socio-culturels préhistoriques*. Mémoire de maîtrise en Préhistoire. Université Toulouse-Le Mirail, 142 p.
- VOURC'H M. (2004a) – *L'art rupestre du nord de la Scandinavie. Les gravures d'Alta, du Trøndelag et de Nämforsen*. Mémoire de D.E.A. (Master). Université de Toulouse II-Le Mirail, 143 p.
- VOURC'H M. (2004b) – Les gravures rupestres du nord de la Scandinavie du Néolithique à l'âge du Fer. *Préhistoire, art et sociétés* 59 :117-126. Tarascon-sur-Ariège.
- WEILER E. (1994) – *Innovationsmiljöer i bronsålderns sambälle och idévärld*. Studia Archaeologica Universitatis Umensis 5. Umeå, arkeologiske institutionen, 203 p.
- WELINDER S. (1977) – *Ekonomiska processer i förhistorisk ekspansjon*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 7. Almqvist & Wiksell International, Stockholm, 222 p.
- WIK B. (1984) – *Vevelstad. Funn og forminner i Nordland (søndre del)* 5. Trondheim.
- WIKAN S. (1985) – Samiske ritualer under bjørjakt, *Ottar* 156 (5) :12-19. Tromsø Museum, Universitetsmuseet, Tromsø.
- WOLFF F. C. (1979) – *Beskrivelse til de berggrunnsgeologiske kart Trondheim og Østersund* 1 :250 000. Norges geologiske undersøkelse 353. Oslo, Universitetsforlaget.
- WOLFF J. (1993) – *The social production of art*. (2nd ed.), London, 207 p.
- WOODMAN P. C. (1993) – From Ferriter's Cove to Finnmark. *Acta Archaeologica* 63 :57-76. Munksgaard (ed.), København.
- WYLIE A. (1985) – The reaction against analogy. In : M. B. Schiffer (ed.) *Advances in archaeological method and theory*. New York : Academic Press.
- ZIEGLER R. (1901) – Arkeologiske undersøgelser 1900. *DKNVS skrifter* 1900 (7). Trondheim, 5 p.
- ÅBERG L. (1839) – Hällristningar från Bohuslän uti Sverige. *Annaler för nordisk Oldkyndighed* 1838-1839 :386-390. København.
- ÅSTVEIT L. I. (2002) – *Arkeologiske registreringer på Gossen. Aukra k. Møre og Romsdal, i forbindelse med ilandføring av gass fra Ormen Langefeltet*. Rapport. Møre og Romsdal fylkeskommune, Kulturavdelinga, Molde. [également en ligne] *Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser – Ormen Lange* [site en ligne], Vitenskapsmuseet, Seksjon for arkeologi og kulturhistorie, NTNU, Trondheim, mise à jour 07/07/2004, [réf. du 14 mai 2007]. Disponible sur l'internet : <<http://www.vitenskapsmuseet.no/ormen/>>.
- ÅSTVEIT L. I., HJELLE K. L., BJUNE A. & OVERLAND A. (2005) – Arkeologisk registrering på Gossen/Nyhamna, Aukra kommune : Ormen Lange-prosjektet. *Kulturhistoriske skrifter og Rapporter* 3. Molde : Møre og Romsdal fylke, Kulturavdelinga, 244 p.

Programmes disponibles sur le net :

- BRONK RAMSEY C. (2005) – Oxcal radiocarbon calibration software [programme en ligne à télécharger], version 3.10 (Windows) ou version 4.0, Oxford Radiocarbon Accelerator Unit. University of Oxford, mise à jour 09/02/2005. Disponible sur l'internet : <<http://c14.arch.ox.ac.uk/embed.php?File=oxcal.html>>.
- MØLLER J. & HOLMESLET B. (1997) – Relative Sealevel Changes in Norway [programme en ligne à télécharger]. Sealev32.exe ver. 3.00. Universitet i Tromsø, mise à jour 20/07/1997. Disponible sur l'internet : <<http://www.imv.uit.no/annet/sealev/sealev.htm>>.

Autres sites internet :

Universités et Musées :

HISTORISKA MUSEET (Stockholm, Suède) : <<http://www.historiska.se/>>.

HÅLLBILDSCENTRET ROCK ART NÄMFORSEN (Näsåker, Norrland, Suède) : <<http://www.namforsen.com/>>.

INSTITUTIONEN FÖR ARKEOLOGI OCH SAMISKA STUDIER (Institut d'archéologie et d'études sames, Université d'Umeå) : <<http://www.umu.se/archaeology/forskning/forskningsprojekt.html>>.

NATIONALMUSEET (København, Danemark), Møder med Danmarks Oldtid (Musée national, exposition : Rencontre avec la Préhistoire du Danemark), en danois et anglais : <http://oldtiden.natmus.dk/>.

NTNU (Université de Trondheim, Trøndelag, Norvège) et VITENSKAPSMUSEET (Institut for arkeologi og religionvitenskap) : <<http://www.ntnu.no/arkeologi>> ; <<http://www.ntnu.no/arv>>.

UMEÅ UNIVERSITET, Sami Prehistory and Early History in the Western Barents Region : <<http://www.umu.se/archaeology/SAMIARC/start.html>>.

SJTØRDAL MUSEUM, Vaernes (Trøndelag, Norvège) : <www.bergkunst.net>.

UNIVERSITET I TROMSØ (Université de Tromsø, Finnmark, Norvège) et TROMSØ MUSEUM (partielle-ment en anglais) : <http://www.imv.uit.no/ommuseet/enheter/ark/index_english.htm>.

INSTITUT D'ARCHEOLOGIE DE L'UNIVERSITE DE TROMSØ (photos de matériel lithique local) : <<http://uit.no/arksaml/2078/>>

VERDEN SARVSENTER FOR BERGKUNST – ALTA MUSEUM (Finnmark, Norvège) (VAM) : <<http://www.alta.museum.no/index.htm>>.

Quelques sites d'art rupestre par région :

Finmark (Norvège) :

Site de Kvalsund : <<http://www.kvalsund.kommune.no/viewimage2.php?folder=12265&no=1>>.

WICKLER S. (ed.). Melkøyprosjektet 2001-2006, mise à jour de A. R. Niemi le 10/04/2003, Tromsø Museum, Universitet i Tromsø (site de Melkøya), [réf. du 26 avril 2007]. Disponible sur l'internet : <<http://www.uit.no/melkoya/>>.

Site de Slettnes : <<http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Fagemner/Arkeologi/Bergkunst/Helleristninger/>>.

Sites d'Alta : <<http://www.alta.museum.no/index.htm>>, dont le panneau de Kåfjord entièrement scanné : <<http://alta.museum.no/doc/WebFiler/Kaafjord.html>>.

Nordland (Norvège) :

Helleristninger i Meløy, Meløy commune, mise à jour du 22.02.2006 par H. Hammernes : <<http://www.meloy.kommune.no/nordland/meloy/meloyk.nsf/id/509CC2BFFDA A3909C1256CDB004672E4?OpenDocument>>.

Lofoten : <<http://www.lofotpyramiden.com/lofoten/trenyk.htm>>.

Quelques grottes ornées : <<http://www.showcaves.com/english/explain/Index/index.html>>.

Norrland (Suède) :

Stornorrfors : <<http://www.umea.se/kulturfrid/friluftsliv/umeleden/3brannlandnorrfors/hallristningar.4.bbd1b101a585d7048000152809.html>>.

Projet *Hällbilder, språk og miljø* : <<http://www2.humlab.umu.se/hsm/>>.

Lillberget, Överkallix, Norrbotten : <<http://www.historiska.se/historia/manadensforemal/2002/mffebruari2002/>>.

Fångsjön, Länsstyrelsen Jämtlands län : <http://www.z.lst.se/z/amnen/kulturmiljo/riksintressen_kulturmiljovard/Stromsund/z_14_fangsjon_2.htm>.

Carélie (Russie) :

Site de Zamostje 2 (Russie) 2001 : <<http://www.archaeoexpeditions.com/russia99.html>>, <http://www.musobl.divo.ru/archeo_e.html>.

Troms (Norvège) :

Tennes, Troms, Product Manual 2007, n°45, 52 p. : <<http://www.destinasjontromso.no/documents/Product-manual.pdf>>.

Fylkesdelplan for kystsonen i Troms. 1999. Troms fylkeskommune, 53 p. : <<http://www.troms-f.kommune.no/dokumentarkiv/FylkesdelplanKystsonen0000.pdf>>.

Skavberget : NIELSEN M. L. 2004. Helleristningene på Skavberget tildekket, Troms fylkeskommune [réf. du 4 juillet 2007] : <<http://www.troms-f.kommune.no/default.aspx?subcat=31&art=348>>.

Trøndelag (Norvège) :

Benan II : <http://www.flickr.com/photos/larsf_forseth/171532069/>, <<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/bergkunst/index.html>>, <http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/nrk_trondelag/5468867.html>.

Ormen Lange, Nyhamna, Gossen, commune d'Aukra, Møre og Romsdal [réf. du 16 mai 2006] : <<http://www.vitenskapsmuseet.no/ormen/>>.

Fingalshula : <<http://www.arkeoland.uib.no/ressurserFS.htm>>, <<http://www.hf.uib.no/arkeologisk/>>, <http://www.gravvik.info/bilder/publiserte/fingalshula/photoalbum_photo_view?b_start=4>.

Divers :

Base de données sur le matériel (lithique et osseux) de la Norvège arctique, réalisée essentiellement par E. ERIKSEN & K. JACOBSEN, Institut for Arkeologi, Universitetet i Tromsø [réf. du 2 déc. 2007] : <<http://uit.no/arksaml/2078/>>.

British Prehistoric Rock Art (B.R.A.C.) (photos de sites rupestres dont scandinaves) : <<http://rockart.fotopic.net/>>.

Dictionnaire de l'Académie : Base de données Mérimée et Palissy, Ministère de la Culture et de la Communication, direction de l'Architecture et du Patrimoine, [réf. du 10 nov. 2007] : <<http://www.patrimoine-de-france.org/mots/mots-acade-13-6381.html#mot-6>>.

ESA (European Space Agency)/Envisat, MERIS (photos satellites) [réf. du 18/12/06] : Norvège : <http://earth.esa.int/satelliteimages/445/Norway_or.jpg>. Suède : <http://earth.esa.int/satelliteimages/448/Sweden_or.jpg>.

Hjortspringbådens laug : un des nombreux sites en ligne sur le bateau Hjortspring : <<http://www.hjortspring.dk/>> (en danois), The Guild of the Hjortspring boat : <http://www.hjortspring.dk/wold/index_en.htm> (en anglais).

- Miljøstatus i Norge (Ministère de l'environnement norvégien), mise à jour du 06/02/2007, [réf. du 12 déc. 2007] : <http://www.miljostatus.no/templates/themepage_____2423.aspx>.
- Nasa (photos satellites) : <http://eosweb.larc.nasa.gov/HPDOCS/misr/misr_html/norway_coast.html>.
- Nordic Underwater Archaeology [site en ligne] : <<http://www.abc.se/-pa/uwa/>>, référence notamment aux bateaux Hjortspring et Nydam.
- Riksantikvaren (Direction du patrimoine norvégien) [réf. du 12 déc. 2007] : <<http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Fagemner/Arkeologi/Bergkunst/>>.
- SARC (Stone Age Reference Collection) [site en ligne], A guide to the Typology, Technology and Raw Materials of the Stone Age, Institute of Archaeology at the University of Oslo, Norway (en anglais et norvégien), [réf. du 4 déc. 2007] : <<http://www.hf.uio.no/iakh/forskning/sarc/iakh/lithic/sarc.html>>.
- Sur la géologie en Scandinavie : <<http://www.geology.neab.net/index.htm>>.
- Sur le peuple same : <<http://www.lysator.liu.se/nordic/scn/faq23.html>>, <<http://museum.mine.nu/mailhaugen/LBLVE/middel/middel.html>>.
- Wikipedia : encyclopédie collective en ligne multilingue : <<http://fr.wikipedia.org>>.